

**გიორგი ახვლედიანის სახელობის ენათმეცნიერების
ისტორიის საზოგადოება**

**ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი**

**საერთაშორისო კონფერენცია
იდეოლოგია და ლინგვისტური იდეები**

**INTERNATIONAL CONFERENCE
IDEOLOGY AND LINGUISTIC IDEAS**

6-9 ოქტომბერი, 2017 / OCTOBER 6-9, 2017

პროგრამა და თეზისების კრებული

Program and Abstracts

**თბილისი
2017**

გამომცემლობა
ბრიჯონი

გიორგი ახვლედიანის სახელობის
ენათმეცნიერების ისტორიის საზოგადოება

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი

საერთაშორისო კონფერენცია

იდეოლოგია და ლინგვისტური იდეები

6-9 ოქტომბერი, 2017, თბილისი, საქართველო

პროგრამა და თეზისების კრებული

თბილისი
2017

**GIORGI AKHVLEDIANI SOCIETY FOR THE
HISTORY OF LINGUISTICS**

**IVANE JAVAKHISHVILI TBILISI STATE
UNIVERSITY**

**INTERNATIONAL CONFERENCE
IDEOLOGY AND LINGUISTIC IDEAS**

6-9 OCTOBER, 2017, TBILISI, GEORGIA

Program and Abstracts

**Tbilisi
2017**

სარედაქციო საბჭო

თინათინ ბოლქვაძე (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, გიორგი ახვლედიანის სახელობის ენათმეცნიერების ისტორიის საზოგადოება, თბილისი, საქართველო)

პატრიკ სერიო (პეტერბურგის უნივერსიტეტი, რუსეთი/ ლოზანის უნივერსიტეტი, შვეიცარია)

კამიელ ჰამანსი (ადამ მიცკევიჩის უნივერსიტეტი, პოზნანი, პოლონეთი)

თინათინ მარგალიტაძე (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, გიორგი ახვლედიანის სახელობის ენათმეცნიერების ისტორიის საზოგადოება, თბილისი, საქართველო)

ლია ქაროსანიძე (არნოლდ ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტი, გიორგი ახვლედიანის სახელობის ენათმეცნიერების ისტორიის საზოგადოება, თბილისი, საქართველო)

აღმასრულებელი საბჭო

ნათია ფუტკარაძე (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, გიორგი ახვლედიანის სახელობის ენათმეცნიერების ისტორიის საზოგადოება, თბილისი, საქართველო)

მაკა თეთრაძე (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, გიორგი ახვლედიანის სახელობის ენათმეცნიერების ისტორიის საზოგადოება, თბილისი, საქართველო)

ნინო აბესაძე (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, გიორგი ახვლედიანის სახელობის ენათმეცნიერების ისტორიის საზოგადოება, თბილისი, საქართველო)

EDITORIAL BOARD OF THE CONFERENCE

Tinatın Bolkvadze (Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Giorgi Akhvlediani Society for the History of Linguistics)

Patrick Seriot (St. Petersburg State University, Russia/ University of Lausanne, Swiss)

Camiel Hamans (Adam Mickiewicz University, Poznań, Poland)

Tinatın Margalitadze (Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Giorgi Akhvlediani Society for the History of Linguistics, Georgia)

Lia Karosanidze (Arnold Chikobava Institute of Linguistics, Tbilisi, Georgia)

EXECUTIVE BOARD OF THE CONFERENCE

Natia Putkaradze (Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Giorgi Akhvlediani Society for the History of Linguistics, Georgia)

Maka Tetradze (Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Giorgi Akhvlediani Society for the History of Linguistics, Georgia)

Nino Abesadze (Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Giorgi Akhvlediani Society for the History of Linguistics, Georgia)

კონფერენციის ყველა სესია ჩატარდება ივანე ჯავახიშვილის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის I კორპუსის 212-ე აუდიტორიაში

მისამართი: ი. ჭავჭავაძის გამზირი, 1, თბილისი

All sessions will be held in Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, 1th campus, 212 auditorium.

Address: 1, I. Chavchavadze Avenue, Tbilisi, Georgia

09⁰⁰-11⁰⁰ რეგისტრაცია

11⁰⁰-11³⁰ – კონფერენციის გახსნა, მისალმება – **თამაზ გამყრელიძე** (თსუ თეორიული და გამოყენებითი ენათმეცნიერების სასწავლო-სამეცნიერო ინსტიტუტის დირექტორი, საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის აკადემიკოსი)

11³⁰-12³⁰ ვლენარული სესია

თავმჯდომარე: თინათინ ბოლქვაძე

მონვეული მომხსენებელი გელა ჩარკვიანი, სტალინი და კანდიდ ჩარკვიანი: დიალოგი საბჭოთა ენათმეცნიერებაზე (1949-1950)

12³⁰-13⁰⁰ შესვენება

13⁰⁰-14³⁰ I სესია: ნიკო მარის თეორიის დაისი

თავმჯდომარე: გელა ჩარკვიანი

13⁰⁰-13³⁰ პატრიკ სერიო, რა უთხრა სტალინმა მარს? (მიმართება ფორმასა და შინაარსს/ენასა და აზროვნებას შორის)

13³⁰-14⁰⁰ თინათინ ბოლქვაძე, სტალინის კომენტარები არნოლდ ჩიქობავას სტატიაზე

14⁰⁰-14³⁰ გერმინა გორდიენკო, ბუბრიხის „ახალი შესაძლებლობები“ როგორც იაფეტური თეორიის ალტერნატივა

14³⁰-15⁰⁰ შესვენება

15⁰⁰-16³⁰ II სესია: ტრადიციები და იდეოლოგია

თავმჯდომარე: კამიელ ჰამანსი

15⁰⁰-15³⁰ ალექსანდრე მაქსველი, წაშლილი პანსლავიზმი: იან კოლარის, ლუდვიგ გაისა და ლუდვიგ შტურის მცდარი რეპრეზენტაცია

15³⁰-16⁰⁰ პაბლო პოსტიგო ოლსონი, გენერატივიზმისა და სოციოლინგვისტიკის დაპირისპირება: ლინგვისტური პოლემიკის (რე)ინტერპრეტაცია სოციალური ცვლილებებისა და ცივი ომის შუქზე

16⁰⁰-16³⁰ ჯორჯა პომაროლი, ფენომენი „სამყაროს რუსული ენობრივი სურათი“: კრიტიკული ანალიზი

7 ოქტომბერი, 2017

09⁰⁰–11⁰⁰ რეგისტრაცია

11⁰⁰–12³⁰ III სესია: იდეოლოგიური/კულტურული ომები და ენათმეცნიერება

თავმჯდომარე: კარინა ვამლინგი

11⁰⁰–11³⁰ ვიტორიო ს. ტომელერი, ნ. ი მარის აფხაზური ანალიტიკური ანბანი. ევოლუცია, რევოლუცია და ენობრივი დაგეგმვა

11³⁰–12⁰⁰ ალექსეი ანდრონოვი, მიხეილ პოპოვი, „მიმდინარეობდა დემოგრაფიული ომი“: მარიზმის ეპოქის დასასრულის ფონოლოგიური სესიები რუსეთის მეცნიერებათა აკადემიაში

12⁰⁰–12³⁰ გვანცა გვანცელაძე, თეიმურაზ გვანცელაძე, ტოპონიმიკური ომის ასპექტები საბჭოთა საქართველოში

12³⁰–13⁰⁰ შესვენება

13⁰⁰–14³⁰ IV სესია: ენათმეცნიერება პოლიტიკურ კონტექსტში და მის გარეშე

თავმჯდომარე: პატრიკ სერიო

13⁰⁰–13³⁰ კამიელ ჰამანსი, აფრიკაანსის ისტორია – როგორც ლინგვისტურ ხედვაზე იდეოლოგიის გავლენის მაგალითი

13⁰⁰–14⁰⁰ იური კლაინერი, ზოგადი და შედარებითი ენათმეცნიერება იდეოლოგიური კონტექსტის გარეშე

14⁰⁰–14³⁰ ვლადიმირ კურდიუმოვი, მეოცე საუკუნის ენათმეცნიერების იდეოლოგია და აღმოსავლური ენები

14³⁰–15⁰⁰ შესვენება

15⁰⁰–16³⁰ V სესია: იდეოლოგია როგორც ენათმეცნიერების ასპექტი და მისი ფაქტორი

თავმჯდომარე: ალექსეი ანდრონოვი

15⁰⁰–15³⁰ ალბერტო მანკო, გუსტავ გიომის ენათმეცნიერების ზოგიერთი იდეოლოგიური ასპექტი

15³⁰–16⁰⁰ ჰალინა მაციუკი, იდეოლოგიური ფაქტორი უკრაინული საბჭოთა ენათმეცნიერების განვითარებაში: მეოცე საუკუნის 20-40-იანი წლების გამოცდილება

16⁰⁰–16³⁰ პიტერ ფოგტი, კარინა ვამლინგი, მაკა თეთრაძე, კავკასიოლოგიის პირველი ათწლეული ოსლოში: არქივებში წარმოდგენილი მასალების მიხედვით

16³⁰–17⁰⁰ შისკენება

17⁰⁰–18⁰⁰ სამეცნიერო სემინარი
ფონოლოგიის ფუნდამენტური ცნებები: სემანტიკა

ძირითადი მომხსენებელი: იური კლაინერი
მონაწილენი: პატრიკ სერიო, ალექსეი ანდრონოვი, მიხეილ პოპოვი, გერმინა გორდიენკო, დარია ფილატოვა, არიადნა საპოჟინსკაია

8 ოქტომბერი, 2017

09⁰⁰–11⁰⁰ რეგისტრაცია

11⁰⁰–12³⁰ IV სესია: პოეტიკა, ენათმეცნიერება და იდეოლოგია

თავმჯდომარე: იური კლაინერი

11⁰⁰–11³⁰ ვლადიმირ ფეშჩენკო, ენის რევიზია, რევიზია ენაში თუ რევიზიის ენა? ადრეული საბჭოთა ენათმეცნიერებისა და პოეტების პოლემიკა

11³⁰–12⁰⁰ დოდონა კიზირია, წინასწარმეტყველის სამი სახე

12⁰⁰–12³⁰ არიადნა საპოჟინსკაია, ენათმეცნიერება და იდეოლოგია „ლიტერატურულ ენციკლოპედიაში“ (მოსკოვი, 1929-1939)

12³⁰–13⁰⁰ შისკენება

13⁰⁰–14³⁰ V სესია: ენის ევოლუცია და იდეოლოგია

თავმჯდომარე: დოდონა კიზირია

13⁰⁰–13³⁰ შუშანა ჟაბკო, მეცნიერი და მმართველი: ნ. მარი 1924-1930 წლებში

13³⁰–14⁰⁰ დარია ფილატოვა, პოლივანოვის ხელნაწერები რუსული ენის ევოლუციის შესახებ რევოლუციის პერიოდში
14⁰⁰–14³⁰ ლია ქაროსანიძე, ანა ხურცილავა, საბჭოთა ეპოქის ქართული ტერმინთშემოქმედება

14³⁰–15⁰⁰ შუსჰენეზა

15⁰⁰–16⁰⁰ VI სასია: იდენტობის ფორმირება და ლინგვისტური იდეოლოგია

თავმჯდომარე: ვიტორიო ს. ტომელერი

15⁰⁰–15³⁰ კატრინ მ. ჰადსონი, ლინგვისტური იდეოლოგია და აკადემიური პრაქტიკა

15³⁰–16⁰⁰ მარინა ბერიძე, ლია ბაკურაძე, ეთნიკური მობილიზაციის ზოგი ისტორიული ასპექტი დიალექტურ კუნძულში (ფერეიდნულ-ქართული ენობრივი კუნძული ირანში)

16⁰⁰–16³⁰ ელენა სიმონატო, სვეტლანა კოკოშკინა, იტალიურენოვანი კოლექტივები შავი ზღვის ჩრდილოეთ სანაპიროზე: ენები და იდენტობანი მეოცე საუკუნეში

9 ოქტომბერი, 2017

ექსკურსია
ბანკეტი

6 OCTOBER, FRIDAY, 2017

9⁰⁰-11⁰⁰ – REGISTRATION

11⁰⁰-11³⁰ – Opening of the conference - Welcome address of Prof. Thomas Gamkrelidze
(Head of the department of Theoretical and Applied Linguistics of Tbilisi Ivane Javakhishvili State University, Academician of the Georgian National Academy of Sciences)

11³⁰-12³⁰ PLENARY SESSION

Chair: Tinatin Bolkvadze

Keynote Speaker Gela Charkviani

Stalin and Candide Charkviani: Dialogue on Soviet Linguistics (1949-1950)

12³⁰-13⁰⁰ COFFEE BREAK

13⁰⁰-14³⁰ I. SESSION: SUNSET OF MARR’S THEORY

Chair: Gela Charkviani

13⁰⁰-13³⁰ Patrick Seriot What did Stalin have to say to Marr? (The relationship between form and content / between language and thought)

13³⁰-14⁰⁰ Tinatin Bolkvadze Stalin’s comments on Arnold Chikobava’s paper

14⁰⁰-14³⁰ Germina Gordienko Bubrix’s ‘New opportunities’ as an alternative of the Japhetic theory

14³⁰-15⁰⁰ COFFEE BREAK

15⁰⁰-16³⁰ II SESSION: LINGUISTIC TRADITIONS AND IDEOLOGIES

Chair: Camiel Hamans

15⁰⁰-15³⁰ Alexander Maxwell Effacing Panslavism: The misrepresentation of Jan Kollár, Ljudevit Gaj, and Ľudovít Štúr

15³⁰-16⁰⁰ Pablo Postigo Olsson Generativism vs. sociolinguistics: (re)interpreting a linguistic controversy in the light of social change and the Cold War

16⁰⁰-16³⁰ Giorgia Pomarolli The phenomenon of *Russkaja jazykovaja kartina mira*: a critical approach

7 OCTOBER, SATURDAY, 2017

9⁰⁰-11⁰⁰ – REGISTRATION

11⁰⁰-12³⁰ III SESSIONS: IDEOLOGICAL/ CULTURAL WARS AND LINGUISTICS

Chair: Karina Vamling

11⁰⁰-11³⁰ Vittorio S. Tomelleri The Abkhaz analytical alphabet of N. Ja. Marr. Evolution, revolution and language planning

11³⁰-12⁰⁰ Aleksey Andronov, Mikhail Popov “Demagogic war was underway”:
phonological sessions of the Russian academy of sciences on the sunset of Marrism epoch

12⁰⁰ – 12³⁰ Gvantsa Gvantseladze, Teimuraz Gvantseladze Aspects of toponymic war in Soviet Georgia

12.30-13.00 COFFEE BREAK

13⁰⁰-14³⁰ IV SESSION: LINGUISTICS WITHIN AND WITHOUT IDEOLOGICAL CONTEXT

Chair: Patrick Seriot

13⁰⁰ – 13³⁰ Camiel Hamans The history of Afrikaans, an example of how ideology influences the view on a language

13³⁰-14⁰⁰ Yuri Kleiner General and comparative linguistics without ideological context

14⁰⁰-14³⁰ Vladimir Kurdyumov Ideology of linguistics in XX century and oriental languages

14³⁰-15⁰⁰ COFFEE BREAK

15⁰⁰-16³⁰ V SESSION: IDEOLOGY AS ASPECT OF LINGUISTICS AND ITS FACTOR

Chair: Aleksey Andronov

15⁰⁰-15³⁰ Alberto Manco Some ideological aspects in Gustave Guillaume’s linguistics

15³⁰-16⁰⁰ Halyna Matsyuk Ideological factor in the development of Ukrainian Soviet linguistics: the experience of the 20s-40s of the 20th century

16⁰⁰-16³⁰ Peter Vogt, Karina Vamling, Maka Tetradze The first decade of Caucasology in Oslo as reflected in the archives

16³⁰-17⁰⁰ COFFEE BREAK

17⁰⁰-18⁰⁰ WORKSHOP

FUNDAMENTAL NOTIONS OF PHONOLOGY: SEGMENTATION

Main Presenter: Yuri Kleiner

Participants: Patrick Seriot, Aleksey Andronov, Mikhail Popov, Germina Gordienko, Daria Filatova, Ariadna Sapozhinskaya

8 OCTOBER, SUNDAY, 2017

9⁰⁰-11⁰⁰ – REGISTRATION

11⁰⁰-12³⁰ IV SESSION: POETS, LINGUISTS AND IDEOLOGY

Chair: Yuri Kleiner

11⁰⁰-11³⁰ Vladimir Feshchenko Revolution of language, revolution in language or the language of revolution? The disputes of early Soviet linguists and poets

11³⁰-12⁰⁰ Dodona Kiziria Three images of Prophet

12⁰⁰-12³⁰ Ariadna Sapozhinskaya Linguistics and ideology in “Literary Encyclopedia” (Moscow, 1929–1939)

12³⁰-13⁰⁰ COFFEE BREAK

13⁰⁰-14³⁰ V SESSION: LANGUAGE EVOLUTION, IDEOLOGY AND MANAGEMENT

Chair: Dodona Kiziria

13⁰⁰-13³⁰ Shushana Zhabko Scientist and manager: N. Marr in 1924-1930

13³⁰-14⁰⁰ Daria Filatova Polivanov’s manuscripts on the evolution of the Russian language during the revolutionary period

14⁰⁰-14³⁰ Lia Karosanidze, Ana Khurtsilava Terminology work of the Soviet era

14³⁰-15⁰⁰ COFFEE BREAK

15⁰⁰-16³⁰ VI SESSION: IDENTITY FORMATION AND LINGUISTIC IDEOLOGIES

Chair: Vittorio S. Tomelleri

15⁰⁰-15³⁰ Kathryn M. Hudson Linguistic ideologies and academic practice

15³⁰-16⁰⁰ Marina Beridze, Lia Bakuradze Some historical aspects of ethnic mobilization in a dialect island (Fereydanian as a Georgian Language Island in Iran)

16⁰⁰-16³⁰ Elena Simonato, Svetlana Kokoshkina Italian-speaking communities on the northern Black sea coast: languages and identities across the 20th century

9 OCTOBER, 2017

Excursion

Banquet

მოხსენებათა თეზისები

ალექსეი ანდრონოვი, მიხეილ პოპოვი , „მიმდინარეობდა დემოგრაფიული ომი“: მარიზმის ეპოქის დასასრულის ფონოლოგიური სესიები რუსეთის მეცნიერებათა აკადემიაში.....	17
მარინა ბერიძე, ლია ბაკურაძე , ეთნიკური მობილიზაციის ზოგი ისტორიული ასპექტი დიალექტურ კუნძულში (ფერეიდნული-ქართული ენობრივი კუნძული ირანში).....	18
თინათინ ბოლქვაძე , სტალინის კომენტარები არნოლდ ჩიქობავას სტატიაზე.....	20
გვანცა გვანცელაძე, თეიმურაზ გვანცელაძე , „ტოპონიმიკური ომის“ ძირითადი ასპექტები საბჭოთა პერიოდის საქართველოში.....	25
გერმინა გორდინკო , ბუბრიხის „ახალი შესაძლებლობები“ როგორც იაფეტური თეორიის ალტერნატივა.....	24
დოდონა კიზირია , წინასწარმეტყველის სამი სახე.....	33
იური კლაინერი , ზოგადი და შედარებითი ენათმეცნიერება იდეოლოგიური კონტექსტის გარეშე.....	34
იური კლაინერი , ფონოლოგიის ფუნდამენტური ცნებები: სეგმენტაცია.....	35
ვლადიმირ კურდიუმოვი , მეოცე საუკუნის ენათმეცნიერების იდეოლოგია და აღმოსავლური ენები.....	36
ალბერტო მანკო , გუსტავ გიომის ენათმეცნიერების ზოგიერთი იდეოლოგიური ასპექტი.....	37
ალექსანდრე მაქსველი , ნაშლილი პანსლავიზმი: იან კოლარის, ლუდვიგ გაისა და ლუდვიგ შტურის მცდარი რეპრეზენტაცია.....	39
ჰალინა მაციუკი , იდეოლოგიური ფაქტორი უკრაინული საბჭოთა ენათმეცნიერების განვითარებაში: მეოცე საუკუნის 20-40-იანი წლების გამოცდილება.....	38
პაბლო პოსტიგო ოლსონი , გენერატივიზმისა და სოციოლინგვისტიკის დაპირისპირება: ლინგვისტური პოლემიკის (რე)ინტერპრეტაცია სოციალური ცვლილებებისა და ცივი ომის შუქზე.....	40
ჯორჯა პომაროლი , ფენომენი „სამყაროს რუსული ენობრივი სურათი“: კრიტიკული ანალიზი.....	41
შუშანა ჟაბკო , მეცნიერი და მმართველი: ნ. მარი 1924-1930 წლებში.....	47

არიადნა საპოჟინსკაია , ენათმეცნიერება და იდეოლოგია „ლიტერატურულ ენციკლოპედიაში“ (მოსკოვი, 1929-1939).....	42
პატრიკ სერიო , რა უთხრა სტალინმა მარს? (მიმართება ფორმასა და შინაარსს/ენასა და აზროვნებას შორის).....	43
ელენა სიმონატო, სვეტლანა კოკოშკინა , იტალიურენოვანი კოლექტივები შავი ზღვის ჩრდილოეთ სანაპიროზე: ენები და იდენტობანი მეოცე საუკუნეში.....	44
ვიტორიო ს. ტომელერი , ნ. ი მარის აფხაზური ანალიტიკური ანბანი. ევოლუცია, რევოლუცია და ენობრივი დაგეგმვა.....	45
ვლადიმირ ფეშჩენკო , ენის რევოლუცია, რევოლუცია ენაში თუ რევოლუციის ენა? ადრეული საბჭოთა ენათმეცნიერებისა და პოეტების პოლემიკა.....	22
დარია ფილატოვა , პოლივანოვის ხელნაწერები რუსული ენის ევოლუციის შესახებ რევოლუციის პერიოდში.....	23
პიტერ ფოგტი, კარინა ვამლინგი, მაკა თეთრაძე , კავკასიოლოგიის პირველი ათწლეული ოსლოში: არქივებში წარმოდგენილი მასალების მიხედვით.....	46
ლია ქაროსანიძე, ანა ხურცილავა , საბჭოთა ეპოქის ქართული ტერმინთმემოქმედება...	31
გელა ჩარკვიანი , სტალინი და კანდიდი ჩარკვიანი: დიალოგი საბჭოთა ენათმეცნიერებაზე (1949-1950).....	21
კატრინ მ. ჰადსონი , ლინგვისტური იდეოლოგია და აკადემიური პრაქტიკა.....	30
კამიელ ჰამანსი , აფრიკაანსის ისტორია – როგორც ლინგვისტურ ხედვაზე იდეოლოგიის გავლენის მაგალითი.....	28

ABSTRACTS

Aleksey Andronov, Mikhail Popov , “Demagogic war was underway”: Phonological sessions of the Russian Academy of Sciences on the sunset of Marrism epoch.....	17
Marina Beridze, Lia Bakuradze , Some historical aspects of ethnic mobilization in a dialect island (Fereydanian as a Georgian language island in Iran).....	19
Tinatín Bolkvadze , Stalin’s comments on Arnold Chikobava’s paper.....	20
Gela Charkviani , Stalin and Candide Charkviani: Dialogue on Soviet linguistics (1949-1950).....	21
Vladimir Feshchenko , Revolution of language, revolution in language or the language of revolution? The disputes of early Soviet linguists and poets.....	22
Daria Filatova , Polivanov’s manuscripts on the evolution of the Russian language during the revolutionary period.....	23
Germina Gordienko , Bubrix’s ‘New Opportunities’ as an alternative of the Japhetic Theory.....	24
Gvantsa Gvantseladze, Teimuraz Gvantseladze , Aspects of toponymical war in Soviet Georgia.....	26
Camiel Hamans , The history of Afrikaans: An example of how ideology influences the view on a language.....	28
Kathryn M. Hudson , Linguistic ideologies and academic practice.....	30
Lia Karosanidze, Ana Khurtsilava , Terminology work of the Soviet Era.....	32
Dodona Kiziria , Three images of Prophet.....	33
Yuri Kleiner , General and comparative linguistics without ideological context.....	34
Yuri Kleiner , Fundamental notions of phonology: Segmentation.....	35
Vladimir Kurdyumov , Ideology of linguistics in XX century and oriental languages.....	36
Alberto Manco , Some ideological aspects in Gustave Guillaume’s linguistics.....	37
Halyna Matsyuk , Ideological factor in the development of Ukrainian Soviet linguistics: the experience of the 20s-40s of the 20th century.....	38
Alexander Maxwell , Effacing Panslavism: The misrepresentation of Jan Kollár, Ljudevit Gaj, and Ludovít Štúr.....	39

Pablo Postigo Olsson , Generativism vs. sociolinguistics: (re)interpreting a linguistic controversy in the light of social change and the Cold War.....	40
Giorgia Pomaroli , The phenomenon of <i>Russkaja jazykovaja kartina mira</i> : a critical approach.....	41
Ariadna Sapozhinskaya , Linguistics and ideology in the Literary Encyclopaedia (Moscow, 1929-1939).....	42
Patrick Seriot , What did Stalin have to say to Marr? (The relationship between form and content / between language and thought).....	43
Elena Simonato, Svetlana Kokoshkina , Italian-speaking communities on the northern Black sea coast: languages and identities across the 20th century.....	44
Vittorio S. Tomelleri , The Abkhaz analytical alphabet of N. Ja. Marr. Evolution, revolution and language planning.....	45
Peter Vogt, Karina Vamling, Maka Tetradze , The first decade of Caucasology in Oslo as reflected in the archives.....	46
Shushana Zhabko , Scientist and manager: N. Marr in 1924-1930.....	47

ალექსეი ანდრონოვი, მიხაილ პოპოვი
პეტერბურგის უნივერსიტეტი, რუსეთი
„მიმდინარეობდა დემოგრაფიული ომი“: მარიზმის ეპოქის დასასრულის ფონოლოგიური
სესიები რუსეთის მეცნიერებათა აკადემიაში

ALEKSEY ANDRONOV, MIKHAIL POPOV
St. Petersburg State University, Russia
baltistica@gmail.com; popov_mb@list.ru

**“Demagogic war was underway”:
Phonological sessions of the Russian Academy of Sciences
on the sunset of Marrism epoch¹**

On January 5–11, 1949, the Russian Academy of Sciences organized in Leningrad a session devoted to the history of science. The occasion was 200th anniversary of the first specialized research institute in Russia, the Chemistry Laboratory of Mikhail Lomonosov established in 1748. The aim of the session was to proclaim the leading role of Russian and Soviet scholars and, concordantly with the spirit of the time, diminish that of Western science. Although proceedings of the Session were published as a huge volume entitled *Voprosy istorii otečestvennoj nauki* [Problems of the History of Russian Science] (1949; 911 pp.) and a separate issue of the *Herald of the Academy of Sciences* (no. 2, 1949) was devoted to reviewing the Session, only one printed line there mentions four papers on the problem of the phoneme at the meeting of the Department of literature and language (January 6 and 8). These four papers, however, were followed by a large-scale discussion continued in March (14–16), after the Session. Curiously enough, no mention of these meetings is given by the chronicle in the *Proceedings of the Academy of Sciences, Department of Literature and Language, for 1949*. Shorthand records of the two sessions preserved in the Archive of the Russian Academy of Sciences in Moscow (fund 456, inventory 1, files 228, 230, 231, 232; more than 300 pages) are subject to analysis in the present talk.

The four papers presented in January were by Lev Zinder (Nikolaj Marr and the Doctrine of Phoneme), Ruben Avanesov (On the Main Principles of the Theory of Phoneme), Petr Kuznetsov (Problems of Historical Phonology), and Lev Žirkov (Phoneme, Its Variants and the Strong Position of Phonemes). The meeting in March was introduced by talks of Nikolaj Jakovlev and Timofej Lomtev. Many scholars took part in the discussion that followed the presentations (Valentin Avrorin, Stepan Barxudarov, Boris Bratus’, Dmitrij Bubrix, Vera Cincius, Agnija Desnickaja, Fedot Filin, Nadežda Grinkova, Solomon Kacnel’son, Vasilij Lytkin, Mixail Mal’cev, Margarita Matusevič, Georgij Serdjučenko, Nikolaj Jakovlev, etc.).

Although the contemporaries’ memories of those ideologically driven sessions are mostly negative (cf. Avanesov: “The Pogrom was terrible”, Reformatsky: “Demagogic war was underway”), study of the archival materials sheds light on the further development of phonology in the Soviet Union. Moscow school was attacked for idealism, closeness to structuralist ideas of Prague linguists and insufficient loyalty to Marr’s “New Doctrine of Language”. This charge, however, was shortly dismissed as a result of the defeat of Marr’s teaching in 1950. The new situation in linguistics became favorable for the Moscowite’s unfair reproach to Leningrad (Ščerba) phonology of physicalism, the lack of properly linguistic analysis and adherence to Marrism.

¹ The research is supported by the Russian Science Foundation (grant nr. 16-18-02042) and Russkiy Mir Foundation (grant nr. 1672Гр/II-246-17).

მარინა ბერიძე, ლია ბაკურაძე

არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტი, თბილისი, საქართველო
marineberidze@yahoo.com; l.bakuradze@gmail.com; lia.bakuradze@tsu.ge

ეთნიკური მობილიზაციის ზოგი ისტორიული ასპექტი დიალექტურ კუნძულში (ფერეიდნული-ქართული ენობრივი კუნძული ირანში)

ქართული ენობრივი კუნძული ირანში ჩამოყალიბდა იძულებითი, მასობრივი მიგრაციის რამდენიმე ტალღის შედეგად და დაახლოებით 400 წელია არსებობს ისპაჰანის მახლობლად, ფერეიდანის პროვინციაში.

როგორც ცნობილია, ენობრივი კუნძულის განვითარებაში ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორია ბირთვულ კულტურულ არეალთან – ისტორიულ სამშობლოსთან ენობრივი და კულტურული კავშირების სახე და ინტენსივობა.

პირდაპირი ცნობები იმის შესახებ, ჰქონდა თუ არა ქართულ ენობრივ კუნძულს ირანში საქართველოსთან რაიმე სახის კავშირი XIX საუკუნის ბოლომდე – აქტიური მიმოსვლა, კულტურული თუ სხვა რაიმე სახის კონტაქტი, სამწუხაროდ, არ მოგვეპოვება. გვაქვს მხოლოდ ირიბი ცნობები, ირანში მოღვაწე ან მცხოვრებ ქართული წარმომავლობის სხვადასხვა ისტორიულ პიროვნებასთან „კუნძულელთა“ შესაძლო ურთიერთობასა და დამოკიდებულებაზე.

დიდი მიგრაციის შესახებ „მეხსიერება“ არც ისტორიულ სამშობლოშია მაინცდამაინც აქტიური. თუ მწირ საისტორიო წყაროებს არ ჩავთვლით, მე-19 საუკუნის ბოლომდე თითქმის არავის ახსოვს შაჰ-აბასის მიერ გადახვენილი ქართველები. ყოველ შემთხვევაში ეს თემა არ მოხვედრილა ამ საუკუნის მდიდარი და ეროვნულ პრობლემატიკაზე ფოკუსირებული პუბლიცისტიკის მთავარ თემათა შორის.

მეცხრამეტე საუკუნის 80-იანი წლებიდან ჩნდება ცნობები კუნძულელთა კონტაქტებზე ისტორიულ სამშობლოსთან. ნაშრომში გამოთქმულია მოსაზრება, რომ ამგვარი კონტაქტები იქცა ფერეიდნულ თემში ეთნიკური მობილიზაციის იმპულსებად.

ხშირად ეს კონტაქტები სხვადასხვა პოლიტიკური ჯგუფების მიერ ჩანს ინიცირებული.

სხვადასხვა დროს ასეთ მობილიზაციას ბიძგს აძლევდა ცალკეულ მოგზაურთა ვიზიტები თუ სამეცნიერო მიზნით მონყობილი ექსპედიციებიც და ის ძირითადად ენობრივი მეხსიერების აღდგენითა და გააქტიურებით გამოხატებოდა.

ნაშრომში განვიხილავთ ახლადგამოქვეყნებულ მასალებს, რომლებიც აშკარას ხდის, რომ საბჭოთა სახელმწიფოს პოლიტიკური ინტერესები ირანში ითვალისწინებდა ირანის ქართულ მოსახლეობაში ეთნიკური მობილიზაციის ხელშეწყობას და საკუთარი პოლიტიკური მიზნებისთვის მათ გამოყენებას. კერძოდ, ეს არის ცნობილი ქართველი მკვლევარის, სიმონ ჯანაშიას ანგარიში ირანში მცხოვრები ქართველების შესახებ. აგრეთვე, საარქივო მასალაში ბოლო წლებში აღმოჩენილი რამდენიმე საბჭოთა ფუნქციონერის მიმონერა კრემლთან. ამ მასალების ანალიზი გვაფიქრებინებს, რომ ეთნიკური მობილიზაცია, რომელმაც გამოიწვია ეროვნული იდენტობის წრთობის ახალი ტალღა ფერეიდანის ქართულ მოსახლეობაში, იყო რეგიონში საბჭოთა კავშირის იდეოლოგიური აქტივობის ირიბი, მაგრამ ძალიან ეფექტური შედეგი.

MARINA BERIDZE, LIA BAKURADZE

Arnold Chikobava Institute of Linguistics, Tbilisi, Georgia

marineberidze@yahoo.com; l.bakuradze@gmail.com; lia.bakuradze@tsu.ge

**Some historical aspects of ethnic mobilization in a dialect island
(Fereydanian as a Georgian language island in Iran)**

The Georgian language island in Iran shaped as a result of several waved forced mass migrations and, for about 400 years, its has existed in the province of Fereydan, near the city of Isfahan.

As it has been known, one of the most significant factors in the development of a language island is a kind and intensity of linguistic and cultural links with one's historical homeland as a core cultural area.

Unfortunately, there no immediate sources informing whether the Georgian language island in Iran had any kind of links, active communication, cultural or other contacts, with Georgia until the late 19th century. There is only direct evidence about "islanders" possible relations with and attitudes to various historical personalities of Georgian descent living in Iran.

"Memories" of the great migration has hardly been lively in the homeland either. Disregarding scarce historical evidence, until the late 19th century, almost no one remembered the Georgians exiled by Shah Abbas. At any rate, the topic in question has not appeared among those focused by the diverse and nationally-concerned periodicals of the century.

Since the 1880, there appeared some information about islanders' contacts with the historical homeland. The paper assumes that such contacts became an impulse for ethnic mobilization in the Fereydanian community.

Frequently, those contacts seemed to have been initiated by various political groups.

At various periods of time, such mobilization was endorsed by either individual travelers' visits or scientific expeditions, predominantly expressed in restoring and activation of language memory.

The paper discussed new published data making clear that political interests of the Soviet Union envisaged facilitation of ethnic mobilization among the Georgian population of Iran and their use for own political aims. Specifically, this is Simon Janashia's, famous Georgian scholar, report about Georgians living in Iran. Besides, there are some Soviet functionaries' correspondence with the Kremlin, recently discovered in archival materials. Analyses of the data in point allow us infer that ethnic mobilization, having caused a new wave of forging of national identity of the Georgian inhabitants of Fereydan, was an oblique but a very effective outcome of the Soviet Union's activities in the region.

თინათინ ბოლქვაძე

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი,
გიორგი ახვლედიანის სახელობის ენათმეცნიერების ისტორიის საზოგადოება,
თბილისი, საქართველო
tinatin.bolkvadze@hotmail.com; tinatin.bolkvadze@tsu.ge

სტალინის კომენტარები არნოლდ ჩიქობავას სტატიაზე

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს საარქივო სამმართველოში (ყოფილ პარტიულ არქივში) ინახება საქმე (ფონდი №14, საქმე №476, აღწერა №23, ყუთი №38), რომელიც მოიცავს არნოლდ ჩიქობავას ორი სამეცნიერო სტატიას. ეს სტატიები საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის აგიტაციისა და პროპაგანდის განყოფილებას მიუღია 1949 წლის 21 აპრილს. ერთ-ერთი ამ სტატიებიდან არის მანქანაზე რუსულად გადაბეჭდილი ნაშრომი ნიკო მარის სტალიალური თეორიის შესახებ. ამ სტატიაში აღძრული საკითხები მეორდება კანდიდ ჩარკვიანის მიერ სტალინისათვის 1949 წლის 27 დეკემბერს მიწერილ სპეციალურ წერილში საბჭოთა ენათმეცნიერებაში შექმნილი მდგომარეობის შესახებ. 1950 წელს სტალინის ინტერესი ძლიერდება ნიკო მარის იაფეტური თეორიის კრიტიკის მიმართ. როგორც საარქივო მასალები აჩვენებს, სტალინმა სულ მცირე ორჯერ მაინც წაიკითხა არნოლდ ჩიქობავას სტატია, სანამ იგი გაზეთ „პრავდაში“ დაიბეჭდებოდა 1950 წლის 9 მაისს. ამას აჩვენებს რუსეთის სოციალურ-პოლიტიკური ისტორიის სახელმწიფო არქივში დაცული დოკუმენტები, რომელთა მოპოვებაში დახმარებისათვის დიდ მადლობას ვუხდით პროფ. ეთან პოლოკს. მოხსენებაში განიხილება არნ. ჩიქობავას სტატიისათვის სტალინის მიერ გაკეთებული კომენტარები, მათი შინაარსი და ხასიათი.

TINATIN BOLKVDZE

Ivane Javakhishvili State University,

Giorgi Akhvediani Society for the History of Linguistics, Tbilisi, Georgia

tinatin.bolkvadze@hotmail.com; tinatin.bolkvadze@tsu.ge

Stalin's comments on Arnold Chikobava's paper

The Archives Department of the Ministry of Internal Affairs of Georgia (Form No. 14, Case No. 476, Description No. 23, Box No. 38) owns two scholarly articles by Arnold Chikobava. These articles were received from the author by the propaganda department of the Communist Party of Soviet Socialist Republic of Georgia on April 21, 1949. Some of the problems raised in this article are repeated in a special letter by Candide Charkviani to Stalin on December 27, 1949 about the situation in Soviet linguistics. Stalin's interest in criticizing N. Marr's Japhetic theory grew strongly in 1950. The archival materials, stored in the Russian National Archive of Social and Political History, show that Stalin had read Arnold Chikobava's article at least twice, before it was published in the newspaper "Pravda" on May 9, 1950. I am thankful to Professor Ethan Pollock, who has helped me to get the archival data. The paper will discuss Stalin's comments on Arn. Chikobava's paper, their content and character.

ბელა ჩარკვიანი

ელჩი/საქართველოს ყოფილი ელჩი დიდ ბრიტანეთსა და ირლანდიაში
gela.charkviani@gmail.com

სტალინი და კანდიდი ჩარკვიანი: დიალოგი საბჭოთა ენათმეცნიერებაზე (1949-1950)

1945 წელს მარის თეორიის შეცდომებით სტალინის დაინტერესების პირველი წარუმატებელი მცდელობიდან სამწელიწად-ნახევრის შემდეგ კანდიდი ჩარკვიანს საშუალება მიეცა კიდევ ერთხელ, უფრო მომზადებული დაბრუნებოდა ამ საკითხს. 1949 წელს კ. ჩარკვიანი გამოიძახეს მოსკოვში, როგორც სტალინის 70 წლის საიუბილეო კომიტეტის წევრი. მან დანერა წერილი საბჭოთა ენათმეცნიერების მდგომარეობაზე და გადასცა სტალინის თანაშემწეს, პოსკრებიშევს. რამდენიმე თვის განმავლობაში სტალინი არა თუ არ პასუხობდა ამ წერილს, არც კი ახსენებდა ჩარკვიანთან სხვადასხვა საკითხზე შეხვედრების დროს. მხოლოდ 1950 წლის აპრილში დაინტერესდა სტალინი ამ წერილის დეტალური განხილვით. კ. ჩარკვიანმა სთხოვა პროფ. არნ. ჩიქობავას ხლებოდა მას და რამდენიმე დღის შემდეგ ისინი უკვე სტალინის აგარაკზე მსჯელობდნენ ენათა კლასიფიკაციის მარისეულ მეთოდზე. „ეს არ არის ადგილობრივი, ქართული საკითხი“, – თქვა სტალინმა, – „ჩვენ ეს ცენტრალურ პრესაში უნდა გამოვაქვეყნოთ.“ გადაწყდა, რომ ჩიქობავა უნდა დარჩენილიყო მოსკოვში და მოემზადებინა სტატია დასაბეჭდად. რაც შეეხება ორიგინალურ წერილს, რომლითაც დაიწყო ეს პროცესი, სტალინმა იგი დაუბრუნა ჩარკვიანს უცნაური მონითალო-მოყავისფრო ფანქრით დანერილი შენიშვნებით. ასეთი ფერის ფანქარს იყენებდა, ჩვეულებრივ, სტალინი. 1950 წლის 9 მაისს გაზეთმა „პრავდამ“ ორ გვერდზე მეტი დაუთმო არნ. ჩიქობავას სტატიას. ეს გახდა საწყისი წერტილი სახელგანთქმული „საბჭოთა ენათმეცნიერების პრობლემებისადმი მიძღვნილი დისკუსიისა“, რომელშიც მნიშვნელოვან როლს თვითონ სტალინი თამაშობდა.

GELA CHARKVIANI

Ambassador/Georgia's Former Ambassador to UK and Ireland
gela.charkviani@gmail.com

Stalin and Candide Charkviani: Dialogue on Soviet linguistics (1949-1950)

It was three and a half years after the first conversation with Stalin on the inaccuracies of Marr's Japhetic Theory, that Candide Charkviani was able to get back to the issue. His initial attempt in 1945 to get Stalin interested had failed. Now he was prepared to try once more. In December 1949 he was summoned to Moscow to serve on Stalin's 70th Anniversary Celebration Committee. While there, he wrote a relevant letter and handed it to Stalin's assistant Poskrebishev. For a few months Stalin did not respond and, in fact, did not even mention the letter to Charkviani, even though they had met to discuss other matters on several occasions. It was only in April 1950 that he finally called in the late hours, as usual. Stalin had read the letter and deemed it worth discussing in detail. Charkviani asked professor Chikobava to accompany him and in a few days they were at Stalin's dacha talking about Marr's classification of languages. "This is not a local Georgian issue"- said Stalin. "We should put it on the pages of the central press." It was decided that Chikobava would remain in Moscow and prepare the article for publication. As for the original letter which had actually initiated the process, Stalin gave it back to Charkviani all freckled with remarks in his vintage red-brown pencil. On May 9, 1950

“Pravda” allocated more than two pages for Chikobava’s article. This was the starting point for the notorious “discussion on the problems of Soviet linguistics” in which Stalin himself took a conspicuous part.

ვლადიმირ ფეშჩენკო

ენათმეცნიერების ინსტიტუტი, რუსეთის მეცნიერებათა აკადემია, მოსკოვი, რუსეთი
ენის რევოლუცია, რევოლუცია ენაში თუ რევოლუციის ენა? ადრეული საბჭოთა
ენათმეცნიერებისა და პოეტების პოლემიკა

VLADIMIR FESHCHENKO

Institute of Linguistics, Russian Academy of Sciences, Moscow, Russia
takovich2@gmail.com

Revolution of language, revolution in language or the language of revolution? The disputes of early Soviet linguists and poets

The birth of a new language of poetry in post-revolutionary Russia was realized and conceptualized as a “revolution” for philologists close to futurism. Yu. Tynyanov, using the example of V. Khlebnikov, notes the connection between methods of literary revolution and historical revolution [Tynyanov 2002 (1928): 373]. For Khlebnikov himself, the word revolution was associated with “an explosion of language silence, deaf and dumb layers of language” (in the manifesto “Our Foundation”). R. Jakobson argued that the futurist poetic language, due to its phonetic and semantic features, becomes “revolutionary” [Jakobson 1987 (1921): 274]. Another participant in the “futuristic revolution”, B. Livshits, called one of his programmatic articles “In the citadel of the revolutionary word”, noting in it a radically new attitude to the word among the futurist poets [Livshits 2006 (1919)].

The October Revolution gave birth to a specific area of linguistic research - the “language of the revolution”. Thus, G. Vinokur in his article on “revolutionary phraseology” advocates for a linguistic policy based on the transformation of language, which he calls either “revolution in language”, or “language revolution” [Vinokur 1923: 106]. The influence of the social revolution of 1917 in Russia on language and linguistics was also studied in [Jakobson, 1921; Rempel 1921; Kartsevsky 1923; Selischev, 1928; Andreev 1929; Polivanov 1931]. However, as a rule, the metaphor-concept of “language revolution” was applied only to poetry; the language of everyday life was more often regarded as the “language of revolution”. More often than not, in these discussions, the expression “revolution in language” was justified, and the “language revolution” was avoided because it seemed that in the last formula language acts as an actor and agent of the revolution, which is considered questionable by most linguists.

As can be seen from the list of works above on the theme “revolution and language”, publications on this issue cease to be published after 1931. It was from then on that an unofficial ban on the use of “revolutionary” terminology and metaphors was established. This ban lasted until the last years of the Stalin era. No other than Stalin himself, as late as in the 1950s, decided to speak on this matter in his pamphlet “Marxism and issues of linguistics”. Criticizing another Marxist, the French theoretician P. Lafargue, for using the phrase “sudden language revolution” (in the book *Language and Revolution*) as applied to language changes during the Great French Revolution, Stalin also criticizes those who apply the notion of revolution to language. “What has changed in Russia since the days of Pushkin?” he asks. And himself answers, “Virtually nothing. Even the October Revolution did not change the “great mighty Russian language””.

It's a "sin to think", he writes categorically, "that language must or can be changed: [Stalin 1953: 10]. From Stalin's viewpoint, all those who plot a "revolution in language" or even think about it are "quixotes". Revolutionaries have no place in the Stalinist system of views. Therefore, the very word "revolution" becomes indiscriminate and disappears from later Soviet discourse on language, art and literature.

დარია ფილატოვა

პეტერბურგის უნივერსიტეტი, რუსეთი

პოლივანოვის ხელნაწერები რუსული ენის ევოლუციის შესახებ რევოლუციის პერიოდში

Daria Filatova

St. Petersburg State University, Russia

daria.d.filatova@gmail.com

Polivanov's manuscripts on the evolution of the Russian language during the revolutionary period¹

The Roman Jakobson fund preserved in the Literary Archive of the Museum of National Literature, Prague (erroneously, in the Archive of the Czech Academy of Sciences, see Polivanov 1968: 44; Larcev 1988: 304) includes manuscripts of the distinguished Russian linguist Evgenij Polivanov (1891–1938). The materials of the Archive consist of Polivanov's works, both published and unpublished, on various topics and different languages, together with some personal letters to Jakobson

Six folders (ca. 200 pages) contain three works (one of three, in two copies) on the evolution of the Russian language.

One of these is a manuscript copy of Polivanov's article *O literaturnom (standartnom) jazyke sovremennosti* (On today's literary (standard) language) published in *Rodnoj jazyk v škole* (The Native Language in School; vol. 1, 1927). The other two, fragmentary articles are subject to analysis in this presentation.

The first manuscript has the title *Ob evoljucii russkogo jazyka za revoljucionnyj period (1917-1933)* (On the evolution of the Russian language during the Revolutionary period: 1917-1933); judging by Polivanov's existing bibliographies the work remains unpublished.

The second manuscript is a part of Polivanov's brochure ('bulletin') on the post-Revolutionary Russian language (the beginning is lacking). It includes four chapters devoted to language evolution and its causes and the reform of Russian orthography and vocabulary. Thematically, the chapters are similar to Polivanov's works published in *Za marksistskoje jazykoznanie* (For Marxist Linguistics), 1931, and *K desjatiletiju orfografičeskoj reformy* (On the Occasion of the 10th Anniversary of the Orthography Reform), 1927. Some of the issues discussed in the brochure suggest that it was being written in early 1930-ies. No published version of the manuscript work has hitherto been discovered.

These materials may shed a new light on Polivanov's reflections about post-Revolutionary Russian.

¹ The research is supported by the Russian Science Foundation (grant nr. 16-18-02042).

გერმინა გორდინკო

პეტერბურგის უნივერსიტეტი, რუსეთი

ბუბრიხის „ახალი შესაძლებლობები“ როგორც იაფეტური თეორიის ალტერნატივა

GERMINA GORDIENKO

St. Petersburg State University, Russia

germinagordienko@gmail.com

Bubrix's 'New Opportunities' as an alternative of the Japhetic Theory¹

Dmitrij Vladimirovič Bubrix, the founder of Soviet Finno-Ugric studies, was active in the dramatic period of 1920s – 50s, when Marrism was fighting against Indo-European linguistics, politics and ideology interfering with scholarly disputes.

Being Alexander Šaxmatov's disciple devoted to the comparative method, Bubrix found himself in opposition to Japhetidology. Later on, however, he was forced to speak officially in its support. In the field of general linguistics, Bubrix was concerned with the problem of the origin of thinking and speech, relevant to Soviet linguistics of that time.

In July 1930, Bubrix presented to the Academy of Sciences an abstract of the paper 'Major Problems and Current Issues of Linguistics'. A copy of this work is preserved in the Russian State Archive of Literature and Art in the Lunacharsky Fund (f. 279, inv. 2, doc. 319). Bubrix criticized Japhetidology for the lack of clear definitions of such basic concepts as 'sentence', 'word', 'phoneme', the stage theory (hierarchy of synthetic, agglutinative and inflectional languages) invented over a century ago and the lack of interest in specific languages, which made Japhetidology 'powerless' in language-building. He also accuses Japhetidology of formalism in some points, e.g. concerning the theory of kinetic speech as a predecessor of sound-speech.

His own theory of the origin of speech entitled 'New opportunities' was to replace the Japhetic Theory as a major trend in Soviet linguistics. It should be observed that the two theories have much in common, e.g. sociological focus and interest in the origin of languages and their future.

However, Bubrix's undeservedly forgotten theory might well be of interest not only for the history of linguistics, but for linguistics itself.

¹The research is supported by the Russian Science Foundation (grant nr. 16-18-02042).

გვანცა გვანცელაძე

არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტი, თბილისი, საქართველო
gvantsagvantseladze@gmail.com

თეიმურაზ გვანცელაძე

სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, აფხაზური ენისა და კულტურის ინსტიტუტი
თბილისი, საქართველო

gvantsagvantseladze@gmail.com

„ტოპონიმიკური ომის“ ძირითადი ასპექტები საბჭოთა პერიოდის საქართველოში

1921 წლის გაზაფხულზე საბჭოთა რუსეთის მიერ საქართველოს ოკუპაციასა და ანექსიას შედეგად მოჰყვა მთელი იმპერიის ტერიტორიაზე მოქმედი პოლიტიკის კოპირება და ზოგ შემთხვევაში მისი მოდიფიცირებაც. დაპყრობილ ქვეყნებში რუსი-ფიკატორული ენობრივი პოლიტიკის განუყოფელი ნაწილი იყო „ტოპონიმიკური ომები“, რაც არ ასცდენია არც საქართველოს:

- რადიკალურად შეიცვალა ქვეყნის რეალური გარე საზღვრები: უკვე მე-20 საუკუნის 20-იან წლებში ისტორიული ქართული ტერიტორიების დიდი ნაწილი გადაეცა თურქეთს, სომხეთს, აზერბაიჯანსა და რუსეთის ფედერაციას. იმავე დროს ქვეყნის ტერიტორიაზე გაჩნდა 3 ავტონომია: აფხაზეთის ხელშეკრულებითი საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა (1931 წლიდან ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა), აჭარის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა და სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქი, რომელთაგან არაქართული მოსახლეობა არცერთში არ აჭარბებდა ქართულ მოსახლეობას.
- იკრძალებოდა რელიგიური რწმენისა და სხვა სოციალურ-პოლიტიკური სისტემის ამსახველი გეოგრაფიული სახელები. მაგალითად, გაუქმდა ქართული, რუსული და აზერბაიჯანული რელიგიური სემანტიკის კომონიმები: ქართ. **მარტვილი, სენაკი, მონასტერი** (ახალგორის რაიონში)...; რუს. **ტროიცკოე, სპასსკოე...**; აზერბ. **ყარაქილისა** „შავი ეკლესია“...; შეიცვალა რუსეთის სამეფო დინასტიის წევრთა სახელებთან და არისტოკრატიათა დაკავშირებული ტოპონიმები: **ალექსეევკა, ოლგინსკოე, ერმოლოვსკი, ევდოკიმოვკა...**
- იქმნებოდა კომუნისტური იდეოლოგიით დატვირთული ხელოვნური ტოპონიმები, რომლებიც ნაწარმოები იყო **თავისუფლება, წინსვლა, პროლეტარიატი, შრომა, განთიადი, პირველი მაისი, ოქტომბერი** ტიპის სიტყვებისაგან, ანდა კომუნისტური იდეოლოგიის დანერგვის საქმეში განსაკუთრებული წვლილის მქონე პირების გვარებისაგან, სახელებისა და ფსევდონიმებისაგან: **კარლ მარქსი, ლუქსემბურგი, ლენინისი, ლენინგორი, სტალინირი** (ოს. „სტალინი-ოსეთი“), **სტალინისი, ორჯონიკიძე, ცხაკაია, გეგეჭკორი, წულუკიძე**, სომხ. **ჟდანოვაკანი, ელიავაკანი, შაუმიანი, მარტუნი**, აფხაზ. **ლაკობა**, აზერბ. **ბირლიქი** „ერთიანობა, ერთობა“...
- იმ რაიონებში, სადაც ქვეყნის სატიტულო ეთნოსისაგან განსხვავებული ეთნიკური ჯგუფები იყო წარმოდგენილი, უქმდებოდა ერთ-ერთი ეთნიკური ჯგუფის ენაზე არსებული ტოპონიმები და მათ ნაცვლად აკანონებდნენ მეორე, ან რუსულ ენაზე შექმნილ გეოგრაფიულ სახელებს. ამგვარი პროვოკაციები განსაკუთრებით ხშირი იყო კომუნისტების მიერ შექმნილ აფხაზეთის ასსრ-სა და სამხრეთ ოსეთის ავტონომიურ ოლქში;
- ეთნოსთა შორის დაპირისპირებისათვის სიმწვავის შენარჩუნების მიზნით ორი ეთნოსის წარმომადგენელთაგან ხან ერთ ეთნიკურ ჯგუფს ეძლეოდა კარტ-ბლანშით მოქმედების უფლება, ხან – მეორეს. მოქმედების ყალბი თავისუფლებით ნაქეზებულ პირებს არ ეკრძალებოდათ დაუსაბუთებელი ფსევდოსამეცნიერო

მოსაზრებების შექმნა და გავრცელება, ხოლო მეორე მხარეს უზღუდავდნენ სიმართლის თქმის უფლებას, რაც ავტომატურად ამწვავებდა ინტერეთნიკურ ურთიერთობებს.

- აფხაზეთში ოთხჯერ (1925, 1935, 1978, 1988 წწ.) შეიქმნა სპეციალური კომისიები მხარის ტოპონიმთა დაზუსტების მოტივით, ხოლო 1934 წელს სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის მხარეთმცოდნეობის ინსტიტუტმა ოსურად გამოსცა ბროშურა „სამხრეთ ოსეთის დასახლებული პუნქტების, მდინარეებისა და მთების ახალი სახელები“, რომელშიც წამოჭრილი იყო საკითხი ოლქის კომონიმთა 63,1%-ის მთლიანად, ან ნაწილობრივ შეცვლის შესახებ. როგორც აფხაზ და ოს მეცნიერთა ცნობებიდან ჩანს, ხუთივე შემთხვევაში იგეგმებოდა ორივე მხარის ქართული ტოპონიმების უმრავლესობის ნაშლა გეოგრაფიული რუკიდან, ან მათი ფონეტიკურ-მორფოლოგიური სახის რადიკალურად ცვლა. ამგვარმა მცდელობებმა დაძაბა აფხაზი და ოსი ხალხების ურთიერთობა ქართველებთან, რასაც ისიც დაემატა, რომ 1938-1953 წლებში აფხაზეთში ცარიზმის დროს შექმნილ რუსულ, გერმანულ და თურქულ ტოპონიმთა ჯგუფს ჩაენაცვლა არაისტორიული ქართული ტოპონიმები: **შრომა, თავისუფლება, ლესელიძე, სალხინო...** მიუხედავად იმისა, რომ ამ უკანასკნელი აქციის დროს რუსული, გერმანული და თურქული გეოგრაფიული სახელების ადგილი მცირე რაოდენობის აფხაზურმა ტოპონიმებმაც დაიჭირეს და პრაქტიკულად აფხაზური ეტიმოლოგიის მქონე კომონიმები არ აკრძალულა, აფხაზთა ნაწილმა მაინც მიიჩნია, რომ ქართველებმა ამ გზით აფხაზთა ეთნიკური უფლებები შელახეს.

GVANTSA GVANTSELADZE

Arn. Chikobava Institute of Linguistics, Tbilisi, Georgia

gvantsagvantseladze@gmail.com

TEIMURAZ GVANTSELADZE

Sokhumi State University, Institute of Abkhazian Language and Culture, Tbilisi, Georgia

gvantseladzet@gmail.com

Aspects of toponymical war in Soviet Georgia

As a result of occupation and annexation of Georgia by Russia in Spring of 1921 current politics were copied and sometimes modified throw-out the whole territory of the empire. Toponymical wars were inseparable part of language politics of Russia; and Georgia was not an exception:

- Actual external borders had been changed drastically: big part of historical Georgian borders was assigned to Turkey, Armenia, Azerbaijan and Russian federation by 1920s. At the same time 3 autonomous areas arose at the country's territory: Soviet Socialistic Forum Republic of Abkhazia (Autonomic Soviet Socialistic Republic since 1931), Autonomous Soviet Socialistic Republic of Adjara and Autonomous Region of South Ossetia and in none of that regions non-Georgian population had never been more than Georgian population.
- Geographical names which represented religious beliefs and other social and political systems were banned. For example, comonyms of Georgian, Russian and Azeri religious semantics: Geo. Mart'vili, Senak'i, Monast'eri (in Akh'algori region)...; Rus. **Troytskoe, Spasskoe...**; Azeri **Karakilisa**, etc. were changed into toponyms related to names of royal dynasty and aristocracy of Russia: **Alekseevka, Olginskoe, Ermolovsk, Evdokimovka...**

- Artificial toponyms were created stressed with communistic ideology, and was made up from words like **freedom, progress, proletariat, labor, dawn, 1st of May, October** or from last names and pseudonyms of persons who made important contribution into introduction of communistic ideology: Geo.: **Leninisi, Leningori, Stalinisi, Luksemburgi, Ordjonikidze, Tskhakaia, Gegetchkori, Tsulukidze...**; Armen.: **Zhdanovakan, Elia-vakan, Martuni, Shaumyan...**; Abkhaz.: **Lakoba**; Osset.: **Stalinir** “Stalin – Ossetia”, Azeri: **Birlik** “unity”...
- Ethnic groups different from country’s titular ethnic ones are presented in those regions where toponyms of one of the languages was being abolished and replaced by another toponym or created using Russian language. Such kind of provocations often happened in autonomous region of South Ossetia and Autonomous Soviet Socialistic Republic of Abkhazia previously formed by communists.
- With the goal in mind to keep the tension between two ethnos, representatives of one of the ethnos groups were given the right to act by cart blanches in rotation from time to time. False feeling of freedom gave encouragement to some persons, they were not limited to create and spread undocumented pseudo-scientific viewpoints, and at the same time another side was restrained from the right to speak the truth which automatically aggravated the inter-ethnic relationships.
- Special commissions were created four times in Abkhazia (1925, 1935, 1978, 1988) with the aim to define toponyms of those areas. In 1934 Institute of the Study of Local History of the Autonomous Region of South Ossetia published the brochure on “**New names of settlements, rivers and mountains of South Ossetia**” which included the issue of fully or partly changing the 63.1% of comonyms of the region. References of Abkhaz and Ossetian scientists show that in case of all five issues it was planned long before to erase Georgian toponyms of both parties from geographical maps or to completely change their phonetics and morphology. Such kind of attempt tensed relationships between Abkhazians and Georgian people. Moreover, Russian, German and Turkish toponymical groups created between 1938-1953 during Tsar period in Abkhazia were replaced by non-historic Georgian toponyms: **Shroma** “Labor”, **Tavisuphleba** “Freedom”, **Leselidze** – surname Georgian general, **Salkhino** “place of feast”... despite of the fact that Abkhazian toponyms took some place during this latest action of changing Russian, German and Turkish geographical names and practically no homonyms of Abkhaz etymology were prohibited. Although part of Abkhaz people considered that Georgians humiliated ethnic rights of Abkhaz people.

კამიელ ჰამანსი

ადამ მიცკევიჩის უნივერსიტეტი, პოზნანი, პოლონეთი

აფრიკანსის ისტორია – როგორც ლინგვისტურ ხედვაზე იდეოლოგიის გავლენის მაგალითი

CAMIEL HAMANS

Adam Mickiewicz University Poznań, Poland

hamans@telfort.nl

The history of Afrikaans: An example of how ideology influences the view on a language

This paper addresses the question of how ideology may influence historical linguistic research and vice versa. The data come from Afrikaans and the approach is a historiographic search through the literature on the genesis of Afrikaans.

Afrikaans is now one of the eleven national languages of South Africa. The origin and descent of this language has long been disputed. On the one hand one finds the South African Philological School (Den Besten 1986) and its forerunners such as Kloeke (1950) who defended a superstrate idea in which linguistic peculiarities of Afrikaans were seen as coming from dialect varieties of Dutch. Kloeke, a Dutch linguist and dialectologist, imputed a strong founder effect to the Dutch dialect that was the mother tongue of Jan van Riebeeck, the leader of the first Dutch settlement (1652-1662).

The South African Philological School itself is associated with Apartheid (1960-1994) and the idea that the Dutch settlers, who called themselves Afrikaner Boer later, were sent by God to bring Christian civilization to South Africa and to protect the original inhabitants against murder, rape and violence. The language of these settlers, Dutch, was instrumental in bringing God's truth to Africa. This school, represented by its most prolific writers J. du Plessis Scholtz and Edith Raidt (Den Besten 1987 and Roberge 2012), was mainly interested in the growth of standard Afrikaans and defended "the idea that Afrikaans gradually developed out of 17th and 18th century nonstandard Dutch under the accelerating pressure of nonnative and sometimes broken Dutch as spoken by French Huguenots, Germans, Khoekhoen (Hottentots), and slaves" (Den Besten 1987: 67). For each feature that could be regarded as a creolism, a possible Dutch or European antecedent was sought and was subsequently proclaimed European under the slogan "if a feature can possibly be European, then it must be European" (Holm 2012: 400).

At the other extreme one finds scholars who defend an opposite view, which says that "Afrikaans is some kind of creole language" (Roberge 2012: 390). Early proponents of this idea are among others Schuchardt (Meijer & Muijsken 1977), Hesseling (1897, 1899) and Reinecke (1937) (Holm 2012: 399). In the days of Apartheid the leading historical linguistic view was that of the Philological School and which followed the Eurocentric philosophy of the Apartheid ideology. Advocates of a creole origin, such as the Dutch Romanist Valkhoff (1966, 1972) were insulted or ridiculed as negrocentric (Van der Merwe 1982: 3, Hinskens 2009: 20). In a less emotional debate Raidt (1983: 191) blames Den Besten and other advocates of a creole genesis for not being able to apprehend the causes of the language changes at the Cape of Good Hope fully (Roberge 2012: 393).

With the abolition of Apartheid the primacy of the Philological School disappeared. Nowadays only right wing extremists, in South Africa and the Netherlands, defend an exclusive, direct and strong lineage from Dutch dialects to Afrikaans. Young Afrikaans poets and singer songwriters are proud to call themselves bastardized and Creoles and their language creolized

(De Vries 2012: 137). They claim to belong to Africa and not to Europe anymore. The genesis of their language is an argument for this claim.

Recently, non-white speakers of Afrikaans started to emphasize the fact that the majority of Afrikaans speakers are coloured. Their varieties of Afrikaans, which were seen as substandard for a very long time, get more and more attention, also from a scholarly point of view. Contributions from this side stress the need to an 'inclusive' approach to the history of Afrikaans, which is also an effect of a recent ideological stance, that tries to give the coloured people of South Africa an equal place next to African people (Carstens & le Cordeur 2016).

References

Besten, Hans den (1986), Double Negation and the genesis of Afrikaans. In: Pieter Muysken and Norval Smith (eds), *Substrata versus Universals in Creole Genesis*. Papers from the Amsterdam Workshop, April 1985. Amsterdam: John Benjamins: 185-230.

Besten, Hans den (1987) Review of Edith Raidt 1983. *Einführung in Geschichte und Struktur des Afrikaans*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft. *Journal of Pidgin and Creole Languages* 2(1): 67-92.

Besten, Hans den (2012), *Roots of Afrikaans, Selected Writings* ed. by Ton van der Wouden. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.

Besten, Hans den, Frans Hinskens & Jerzy Koch (eds.) (2009), *Afrikaans. Een drieluik*. Amsterdam/Münster: Stichting Neerlandistiek VU & Nodus Publikationen.

Carstens, Wannie & Michael le Cordeur (2016), *Ons kom van vêr*. Tygervallei: Naledi.

Hinskens, Frans (2009), *Zuid-Afrika en het Afrikaans, Inleidende notities over geschiedenis, taal en letterkunde*. Hans den Besten, Frans Hinskens & Jerzy Koch (eds.) (2009): 9-33.

Holm, John (2012), *Partial restructuring. Dutch on the Cape and Portuguese in Brazil*. Hans den Besten (2012): 399-417.

Kloeke, Gesinus G. (1950), *Herkomst en groei van het Afrikaans*. Leiden: Universitaire Pers Leiden.

Merwe, Hendrik J.J.M. van der. (1982), *Afrikaans, sy aard en ontwikkeling*. Pretoria: Van Schaik. 6th edition.

Meijer, Guus & Pieter Muysken. (1977), *On the beginnings of pidgin and creole studies: Schuchardt and Hesselung*. Albert Valdman (ed.) *Pidgin and creole linguistics*, 21-45. Bloomington: Indiana University Press.

Raidt, Edith H. (1983), *Einführung in Geschichte und Struktur des Afrikaans*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft.

Roberge, Paul T. (2012) *Afrikaans, "Might it be a little more 'South Africa'?"*. Hans den Besten (2012): 389-397.

Vries, Fred de (2012), *Afrikaners, Een volk op drift*. Amsterdam: Nijgh & Van Ditmar.

კატრინ მ. ჰადსონი
ბუფალოს უნივერსიტეტი, აშშ
ლინგვისტური იდეოლოგია და აკადემიური პრაქტიკა

Kathryn M. Hudson
University at Buffalo, USA
khudson@buffalo.edu

Linguistic ideologies and academic practice

The linguistic ideologies salient within a community of speakers reflect a variety of inter- and intra-community issues, including the political and socioeconomic landscapes within which the community is situated as well as patterns of identity formation and legitimation. The ideological implications of these and other features have been widely considered (see e.g. Crowley 1989; Friedrich 1989; Gal 1989; Heath 1977; Irvine 1989; Kroskrity 1993); however, little attention has been given to the ways in which the perspectives and practices of language researchers affect ideological views. This paper seeks to develop this important perspective through an examination of the history of language-focused research, the disciplinary inheritances of those that participate in it, and the consequences of these factors for the individuals and communities connected to languages under study. Anthropological and ethnographic theories have been particularly instrumental in shaping linguistic practice, largely due to the shared history of anthropology and linguistics. A critical examination of the intersections of these fields and their implications for researchers is essential to understanding linguistic ideologies.

Taking the author's ongoing fieldwork in lower Central America as its inspiration, this paper develops a regionally defined case study that considers the complex historical relationships that have existed between ethnographic and linguistic practice and traces the ideological implications of these intersections for both researchers and the communities they study. Particular attention is given to the ways in which they have shaped and reshaped the ideological perspectives that consciously or unconsciously condition academic research and to a consideration of the consequences of these ideologies for speakers and their communities. By tracing the parallel histories of linguistic research and language ideology in the region, it is possible to explore the ways in which researchers and the perspectives underlying their work can motivate the ideological perspectives of communities and individuals. A review of this history offers new perspectives on language ideology that complement existing discourses and facilitates a more critical examination of how researchers and their methodologies interact with both the languages they study and the individuals/communities that speak them.

References

- Crowley, Tony. 1989. *Standard English and the politics of language*. Urbana: University of Illinois Press.
- Friedrich, Pail. 1989. "Language, ideology and political economy." *American Anthropologist* (91): 295-3.
- Gal, Susan. 1989. "Language and political economy." *Annual Review of Anthropology* (18): 345-367.
- Heath, Shirley B. 1977. "Social history." In *Bilingual Education: Current Perspectives*. Vol. 1: *Social Science*, pp. 53-72. Arlington, VA: Center for Applied Linguistics.
- Irvine, Judith. 1989. "When talk isn't cheap: Language and political economy." *American Ethnologist* (16): 248-26.
- Kroskrity, Paul V. 1993. *Language, History, and Identity: Ethnolinguistic Studies of the Arizona Tewa*. Tucson: University of Arizona Press.

ლია ქაროსანიძე, ანა ხურცილავა

თსუ არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტი, თბილისი, საქართველო
l.karosanidze@gmail.com; anakhurtsilava9@gmail.com

საბჭოთა ეპოქის ქართული ტერმინთშემოქმედება

პირველი ქართული ტექნიკური ლექსიკონი 1920 წელს გამოვიდა. მისი ავტორები, ძირითადად, ემყარებოდნენ ძველ ქართველ მთარგმნელთა ტერმინთშემოქმედების პრინციპებს და ქართულ სიტყვათნარმოებას აძლევდნენ უპირატესობას, თუმცა ბრძოლა უწევდათ განსხვავებულ შეხედულებებთან, რომელთა ავტორებისთვის ქართული სიტყვათნარმოება დროის კარგვა იყო. მათი აზრით, ყველა მეცნიერი მსოფლიოში ერთნაირი ტერმინოლოგიით უნდა სარგებლობდეს (გლობალიზაციის პრობლემა, როგორც მოგეხსენებათ, დღეს არ დანყებულა). ტექნიკოსთა ჯგუფის მთავარი არგუმენტი ასეთი იყო: უცხო სიტყვების მოძალემა ესპერანტოს მსგავს ჟარგონს დაამსგავსებს ქართულს და მეცნიერები კი მხოლოდ ტერმინებით ერთმანეთს მაინც ვერაფერს გააგებინებენ.

ქართული სიტყვათნარმოება შეწყვიტა საბჭოთა ეპოქამ, 1925 წელს ფილიპე მახარაძე თავად ჩაუდგა ტერმინოლოგიურ კომიტეტს სათავეში და დაუპირისპირდა ნიკოლაძეებისეულ პრინციპებს. ენას უხდება უცხო სიტყვები, – ასეთი იყო ფილიპე მახარაძის აზრი თუ ბრძანება, რომელსაც მოჰყვა ქართული ტერმინების გვერდით უცხო შესატყვისების გაჩენა, შემდეგ უმეტესად ქართულის გაქრობა.

საბჭოთა ეპოქის მემკვიდრეობის შეფასება განსაკუთრებულ გულსყურს მოითხოვს თანამედროვეთაგან. დღეს უმეტესად ორი ურთიერთსაპირისპირო თვალსაზრისია:

1. ამ ეპოქისა ყველაფერი შესანიშნავი, უნაკლო იყო;
2. საბჭოთა ეპოქაში არაფერი ღირებული არ შექმნილა და ბევრი რამ თავიდან უნდა დავინყოთ.

საბჭოთა მემკვიდრეობის სწორ და დანვრილებით ანალიზს უდიდესი მნიშვნელობა აქვს ნებისმიერი დარგის განვითარებისათვის. ამ დროს მრავალი შესანიშნავი მამულიშვილი და ნამდვილი მეცნიერი მოღვაწეობდა, რომლებიც განსაკუთრებულ მოკრძალებასა და პატივისცემას იმსახურებენ. ასეთ მეცნიერთა რიცხვს მიეკუთვნება ვუკოლ ბერიძე, რომლის მოღვაწეობის გულდასმით შესწავლისას შესანიშნავად ჩანს, თუ როგორ შეიძლება ნამდვილი საქმე აკეთო იდეოლოგიზებულ სახელმწიფოშიც კი. 1935 წელს მისი რედაქტორობით გამოცემულ ტექნიკურ ლექსიკონს ფილიპე მახარაძის სიტყვები უძღვის და მიდგომაც განსხვავებულია: 1920 წლის ტექნიკურ ლექსიკონთან შედარებით მასში უცხო სიტყვები სჭარბობს, მაგრამ იმავე ვუკოლ ბერიძემ თავად განაგრძო ქართული ტერმინთშემოქმედება. ძველი ქართული ლექსიკონის გამოყენებითაა შექმნილი, მაგალითად, მისი ტერმინები: მივლინება, შვებულება. ვუკოლ ბერიძის სტატიებში ნათლად ჩანს მისი დამოკიდებულება ტერმინთშემოქმედებისადმი: „მთანმინდელები გვჯობდნენ, რადგან ისინი ნამდვილ ქართულ ტერმინებს ქმნიდნენ“ ან კიდევ: “ უცხო სიტყვებს ქართულსაც ვუნეროთ იმ იმედით, რომ ქართული დამკვიდრდება და დროთა განმავლობაში უცხო საჭირო აღარ იქნება“. ვფიქრობ, ვუკოლ ბერიძის ეს სიტყვები სახელმძღვანელო მითითებებად უნდა მივიღოთ და გავითვალისწინოთ საბჭოთა ეპოქის დარგობრივი ტერმინოლოგიური ლექსიკონების რედაქციისას.

საბჭოთა ეპოქაში საფუძველი ჩაეყარა ქართულ დარგობრივ ტერმინოლოგიურ ლექსიკოგრაფიას. არნოლდ ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტში შემონახულია უნიკალური მასალები, რომლებშიც ასახულია ტერმინოლოგიური შესატყვისების დადგენის პროცესი. ოქმებში დაცულია მრავალი ქართული ტერმინის ავტორის სახელი, რაც ფართო საზოგადოებრივი ჯერჯერობით ცნობილი არ

არის. ამ მემკვიდრეობის ღირსეული დაცვა და განვითარება თანამედროვეთა ვალდებულებაა, შესაბამისად, უდიდესი პასუხისმგებლობაა 21-ე საუკუნეში ახალი ქართული ტექნიკური ტერმინოლოგიის ლექსიკონის გამოცემა, რომელიც, ცხადია, უნდა იყოს ქართული ტრადიციული ტერმინოლოგიური პრინციპებით შედგენილი და არა უბრალოდ მექანიკურად თარგმნილი.

LIA KAROSANIDZE, ANA KHURTSILAVA

Arnold Chikobava Institute of Linguistics, Tbilisi, Georgia

l.karosanidze@gmail.com; anakhurtsilava9@gmail.com

Terminology work of the Soviet Era

The first Georgian technical dictionary was published in 1920, authors of which mainly used the principles of Georgian terminology work as the basis of the dictionary. They preferred Georgian word-building, but had to fight against those who considered Georgian word-building as a waste of time. They thought that every scientist should use the same terminology (as you already know the problem of globalization hasn't been started today). The main argument for the group of the technicians was: the flow of foreign words would make Georgian language similar to Esperanto and scientists would never be able to understand each other only with terms.

Georgian word-building was interrupted in the Soviet Era. Philippe Makharadze became the head of the terminology committee and opposed the principles of Nikoladzes. Foreign words suit the language - that was the opinion or order of Philippe Makharadze and foreign words started to appear besides Georgian terms and Georgian equivalents mostly disappeared.

Special attention must be paid to the evaluation of the heritage of the Soviet Era. Nowadays two conflicting viewpoints exist:

1. Everything concerned to the Soviet Era was excellent, perfect;
2. Nothing valuable had been done in the Soviet Era and everything must be done from the beginning.

The correct and thorough analysis of the heritage of the Soviet Era has the great importance for the development of any branch of the science. Lots of splendid patriots and true scientists worked in that period and they deserve respect and esteem. Vukol Beridze is among them. The thorough investigation of his work can make it clear how the real work must be done even in ideologized state. He was an editor of the technical dictionary published in 1935. The introduction of the dictionary is presented by Philippe Makhradadze's words and the attitude is different as well: the dictionary contains much more foreign words comparing with the technical dictionary of 1920, but Vukol Beridze himself continued Georgian term-building. Some of his terms, such as *švebuleba* "leave", "time off", *mivlineba* "mission", are created by using old Georgian vocabulary. Vukol Beridze's real attitude towards terminology work is clearly seen through his articles: "Hagiorates were better, they created true Georgian terms" or more: "We write Georgian words beside foreign ones with the hope that Georgian words will establish and foreign terms won't be necessary after a period of time ". I think these words of Vukol Beridze must be regarded as the directive instruction and taken into consideration while wording the special field terminology dictionaries of the Soviet Era.

Georgian specialized lexicology started in the Soviet Era. The proper development and preservation of the heritage is the obligation of the contemporaries and, therefore, it is the great responsibility to publish new Georgian technical dictionary in XXI century. It must be compiled with traditional terminology principles and mustn't only be the mechanical translation.

დოდონა კიზირია

ინდიანას უნივერსიტეტი, ბლუმინგტონი, აშშ

kiziria@indiana.edu

წინასწარმეტყველის სამი სახე

მოხსენებაში განიხილება ალექსანდრე პუშკინს, მიხეილ ლერმონტოვსა და იოსებ სტალინს შორის „დიალოგი“, რომელიც მოციქულის თემას შეეხება. სამივე ავტორს შექმნილი აქვს ლექსი, რომელშიც აღწერილია უფლის მიერ მაღალი მისიით შთაგონებული ადამიანი და მისი ვალდებულება, ხალხს გადასცეს უფლის სიტყვა. მაგრამ სამივე ლექსის პროტაგონისტი ძალზე განსხვავდება ერთმანეთისგან.

ეს ლექსები ასახავენ იმ პერიოდის კულტურულ კონტექსტს, ეთიკურ ნორმებსა და მათი ავტორების პიროვნულ სახეს. პუშკინის ლექსში ჩვენ ვხედავთ ღვთაების ძალით სულიერად გარდაქმნილ ადამიანს, რომელიც მზად არის კეთილშობილ მისიას ემსახუროს. პუშკინისგან განსხვავებით, ლერმონტოვის მოციქულს განდევნიან სწორედ ისინი, ვისთვისაც მას ღვთის სიტყვა სურდა გადაეცა. იოსებ ჯულამვილი ლერმონტოვის პოზიციას იზიარებს, მაგრამ ყურადღება სწორედ იმ ხალხზეა კონცენტრირებული, რომელიც ნიშნის მოგებით, თითქმის სიხარულით ხვდება ღვთაებრივი მოციქულის ჯვარცმას. ავტორის ამ მიდგომაში ცხადად გამოსჭვივის მისი საკუთარი ხედვა მოციქულისა და ხალხის ურთიერთობაზე.

DODONA KIZIRIA

Indiana University, Bloomington, USA

kiziria@indiana.edu

Three images of Prophet

The paper will discuss a “dialogue” between Alexander Pushkin, Mikhail Lermontov and Joseph Stalin on the topic of Prophet. All three authors have written a poem describing the mission of the anointed messenger and his encounter with the people to whom he should deliver the divine message. However, the images of these messengers are starkly dissimilar.

The poems reflect the cultural context and ethical norms of the time they were written as well as the personalities of their authors. In Pushkin’s poem we see a man transformed spiritually and ready to embark upon his lofty mission, deliver God’s message to people. Lermontov in opposition to Pushkin’s noble character depicts a man chased away by those he is supposed to teach. Joseph Jugashvili takes the side of Lermontov, but shifts the emphasis from the prophet himself to the crowd. The most remarkable is the disdain, almost loathing the author expresses towards the people for whose benefit God sacrificed his Son. The ungrateful and stupid mob does not deserve to be saved. One may argue that Stalin’s poem possibly reveals the authors personality as no other of his later writings.

იური კლანინერი

პეტერბურგის უნივერსიტეტი, რუსეთი

ზოგადი და შედარებითი ენათმეცნიერება იდეოლოგიური კონტექსტის გარეშე

YURI KLEINER

St. Petersburg State University, Russia

yurikleiner@hotmail.com; y.kleyner@spbu.ru

General and comparative linguistics without ideological context¹

One of the major problems of the history of Soviet linguistics is the mystery of its survival during and after the two periods, traditionally referred to as ‘destruction’, viz. the ‘New Teaching of Language’ (alias ‘Marrism’) and its defeat by Stalin, later known as the ‘Cult of Personality in Linguistics’. Both periods were characterized by pretension for the only materialist/Marxist approach to language, but, reciprocally hostile, they were responsible for ideological meanders, to which scholarly milieu had to adjust itself. Under those, fairly adverse conditions, one and the same author could alternately censure Comparative/Indo-European linguistics from Marrist (= Marxist) standpoint, with the focus on its phonetic/phonological aspect, and Marrist (= pseudo-Marxist) approach to the same material from the opposite (Stalinist) point of view (cf. Decnickaja 1949 (“Marr and the Goals of Soviet Historical Linguistics”) and 1952 (“On the Influence of the New Teaching of Language on the Study of Comparative Indo-European Grammar”). The absurd resolved itself in the ‘linguistic per se’ portion and proportion of the writings in question, e.g. “The Inner Inflexion” (1935) or “Ablaut” (1937). With rare exceptions (e.g. Introduction to Japhetidology” by Meščaninov), neither of the two periods resulted in a linguistic theory distinct from the earlier Russian or contemporary Western theories. Hence, publication of the bourgeois classics of linguistics (Saussure, Vendryes, Sapir), references to them and the white-émigré Trubetzkoy, and textbooks of linguistics, including the ideologically unbiased “Introduction to Linguistics” by Reformackij (1947) used in University courses in spite of its being “a harmful textbook” (Filin) “on the leash of bourgeois linguistics” (Guxman). The ‘ideology – linguistic’ ratio in each work was the matter of individual choice, the latter’s ultimate predominance manifesting itself in the pari passu integration of Soviet linguistics with world scholarship shortly after 1953.

¹ The research is supported by the Russian Science Foundation (grant nr. 16-18-02042).

იური კლანინერი

პეტერბურგის უნივერსიტეტი, რუსეთი

ფონოლოგიის ფუნდამენტური ცნებები: სეგმენტაცია

YURI KLEINER

St. Petersburg State University, Russia

yurikleiner@hotmail.com; y.kleyner@spbu.ru

Fundamental notions of phonology: Segmentation¹

Phonology appeared as a natural result of Saussure's language – speech dichotomy, which determined its status as a separate branch of linguistics, concerned with the units of language, distinct from phonetics dealing with arbitrarily selected portions of unsegmented speech-chain. The question of the interrelation of the two, has been and still remains largely ideological (or ideologized), cf. the notorious 'rupture' of phonetics and phonology allegedly leading to the idealistic notion of language. In reality, 'one science or two?' is the question of the demarcation line between the two domains (resp. the materials that pertain to both and the methods of analyzing these materials), before and after segmentation, including hypothetical segmentation, e.g. [ai] a vocoid and a contoid sequence phonetically.

Theoretically, a phonetic sequence may include as many isolates (John Rupert Firth's term) as can be discerned on the basis of one's linguistic intuition resulting, primarily, from one's knowledge of language(s). This forms the basis of hypothetical segmentation into 'prospective' units.

This hypothetical segmentation must then be verified by procedures to determine the status of the hypothetical 'units', i.e. segmentation proper, which consists in establishing linguistic boundaries, viz. (a) those of morphemes, the minimal significant units (the first segmentation, according to Martinet) and (b) segmentation of the exponent of the minimal significant unit, normally, the morpheme, into minimal units of the plane of expression (Martinet's second segmentation).

For example, the (phonetic) two-isolate [ai]-sequence has a morpheme boundary within it in Russian, e.g. in da-j 'give!' (imper.), vis-à-vis da-t' 'to give', da-m 'I will give', etc., as well as a syllable boundary in daju [da-ju] 'I give', with resyllabation ("Gordina's rule").

In the isolating languages (Chinese, Burmese, Vietnamese), the monomorpheme is normally a predominant morphological structure, hence, monomorphemic 'words', e.g. Chinese [ai] 愛 'love', and the absence of morphological boundaries. No resyllabation is possible in such words, either within a morpheme/word or at the word boundary, as in Russian tok 'current' – to-ka 'current, gen. sg.', therefore the exponent of the monomorphemic word must be regarded as the minimal unit of the 'second segmentation'.

In English, both morphemic and syllabic boundaries are possible after the [ai] sequence, [bai-iŋ] buying, but not within it, *[ba-jiŋ], which suggests that the sequence is monophonemic. The same applies to [pi:-tɪ] peaty, with a consonant between the two boundaries. But in [piti] pity no boundary, either morphemic or syllabic, is possible, which implies that the four-isolate complex is phonemically indivisible.

Segmentation is the key notion of phonology, establishing the boundary between phonology and phonetics, and determining the nature of the units of the plane of expression in a given lan-

¹ The research is supported by the Russian Science Foundation (grant nr. 16-18-02042)

guage and, in this way, the language typology:

1. PHONEMIC, having both vowels and consonants as minimal units of the plane of expression (Slavic, Romance languages);
2. ISOLATING (erroneously, 'syllabic'), with minimal units of the plane of expression coinciding with the exponents of the respective words/morphemes; hence, no vowel and consonant phonemes, nor syllables as /CV/-combinations.
3. MIXED TYPE, with phonemic long vowels/diphthongs and consonants, plus indivisible /VCV/-complexes.

ვლადიმირ კურდიუმოვი

ჩინური ენის განყოფილება, მოსკოვის საქალაქო (პედაგოგიური) უნივერსიტეტი, რუსეთი; ტაიბეის ეროვნული უნივერსიტეტი, ტაივანი

მეოცე საუკუნის ენათმეცნიერების იდეოლოგია და აღმოსავლური ენები

VLADIMIR KURDYUMOV

Department of Chinese Language of the Moscow City (Pedagogical) University, Russia

National Taipei University, Taiwan

vkplans@gmail.com

Ideology of Linguistics in XX century and Oriental Languages

Structuralism, in its the diversity of schools after Saussure, remained the dominant trend of general linguistics in the 20th century, at least in the Soviet Union and post-Soviet space (excluding the period of marrizm, but relatively). Moreover, later directions of structuralism quite clearly became an attempt to overcome it: the Prague linguistic school, Generative linguistics, Ethno linguistics, Text linguistics etc. The main feature of structuralism (despite the postulation of dichotomies) is the consideration of the language in statics, as a certain system-organized "store" (of sign-units), opposed to speech.

Meanwhile, the study of the language in dynamics allows to revise both its definition and boundaries, and to remove unnecessary contradictions between the separated language and speech. In many respects this would be facilitated by the study of isolating eastern languages as an independent object, regardless of the "European" models.

The main error while exploring Chinese and other isolative languages is constant attempts to apply the methods and categories "from" the surface properties of inflectional European languages, mostly Greek and Latin. Meanwhile, if to make Chinese a starting point, an "ideal object of linguistics", the results obtained will help make linguistics much more universal, freed from many dogmas.

Systematically, the Chinese language is an isolating with the topic prominence; therefore, the central point of the description (which should come from the syntax, but not the morphology and / or vocabulary) will be the Topic & Comment, categories that Yuen-Ren Chao (1968) and Li&Thompson (1976) viewed mostly as purely syntactic. But really Topic and Comment are basic also for psycholinguistic process, for text / discourse, for typology and formation of parts of speech etc. In this case, inflexional languages can be regarded as no more than a possible case, a part of more general theory. Therefore, with the central role of Topic&Comment, the very notion of Language can be revised: as a permanent flow of predicating operations, e.g.

constant process of mutual transformations of the binary topic structures. Concerning this, a poly-dimensional model of the Language can be proposed including axes of levels and generation-perception. The model is dynamic, with its own dynamic structure, and strictly opposed to any structuralism postulates; it allows to remove contradictions between language and speech and to get rid of static dichotomy approach.

From this point, many linguistic schools after Saussure, including marrizm and, for example, semiodynamics (smashed in the Soviet Union in 1960-70s), can be analyzed as less or more revolutionary on the way to the dynamic vision.

ალბერტო მანკო

ნეაპოლის უნივერსიტეტი „აღმოსავლეთი“, იტალია

გუსტავ გიომის ენათმეცნიერების ზოგიერთი იდეოლოგიური ასპექტი

ALBERTO MANCO

University of Naples „L'Orientale“, Italy

albertomanco@unior.it

Some ideological aspects in Gustave Guillaume's linguistics

During his teaching career which culminated in the posthumous publication of a respectable collection of works entitled *Leçons de linguistique*, the French linguist Gustave Guillaume (1883-1960), a pupil of Antoine Meillet, covered languages the degree of development of which was considered quite different to that of Indo-European languages. In particular, he labelled as “less developed” certain languages like Basque, Chinese and others certainly studied less by the linguists of the 19th and early 20th century than those, most notably, of the late 1900s. This study aims, therefore, to bring together Guillaume's thoughts on these languages within a framework that perfectly reflects some general ideological point of view of this time.

Guillaume developed a theory of general linguistics known as “psychomechanics of language” or “*systématique du langage*” which has survived thanks to thousands of handwritten pages published in Canada since the beginning of the 1970s.

There are points that are difficult to interpret in his reflections. I would like to talk about one of them pointing at the most notable ideological Guillaume's position, given that he was used to refer to French as a language “*très évoluée*” and to Chinese, Semitic and African languages as “less evolved” ones.

ჰალინა მაცნიუკი

ივან ფრანკოს სახელობის ეროვნული უნივერსიტეტი, ლვოვი, უკრაინა

იდეოლოგიური ფაქტორი უკრაინული საბჭოთა ენათმეცნიერების განვითარებაში:
მეოცე საუკუნის 20-40-იანი წლების გამოცდილება

HALYNA MATSYUK

Ivan Franco National University in Lviv, Ukraine

h_matsyuk@yahoo.com

Ideological factor in the development of Ukrainian Soviet linguistics: the experience of the 20s-40s of the 20th century

The present report is concerned with the influence of the Soviet ideology on the subject matter and prospects of developing linguistic ideas by Ukrainian researchers. The object of the report is to study: 1) the relationship between the policy of cultural construction and the development of linguistic areas; 2) the influence of Marr's "new language doctrine", which was officially recognized by the Soviet party leaders, on the subject matter of linguistic works; 3) the role of Soviet ideology in compromising the reputation of Ukrainian linguists as "bourgeois nationalists". The references include the linguistic publications of the 20s-40s of the 20th century and the texts of institutional discourse, for the analysis of which a combined linguistic, social, and political approach has been developed. The theoretical background of the study includes the works on the interaction between ideology and language (M.Bakhtin, C.Hutton, H.Matsyuk, et al.).

1. It has been brought into focus that linguistic construction in the Ukrainian Soviet Republic (1922-1930) generated a social request for the study of the Ukrainian language, which obtained the status of a state language for the first time. The theory of literary language formed around the opposition "folk language" - "literary language" and involved the isolation and justification of the Ukrainian language norms, its stylistic varieties, the distinctive features of codification in various sources, and the signs of speech within various social groups. Phonetics, dialectology, grammar, linguistic didactics, and terminological lexicography were intensively developing. Ideas, relevant for the development of future directions, including sociolinguistic studies, ethnolinguistics, and psycholinguistics, were emerging vigorously. A.Krymsky, O.Kurylo et al. were among the representatives of these evolving fields.

2. "The danger of great nations' nationalism" proclaimed by the Communist Party of the USSR in 1930 led to the curtailment of the Ukrainian language functions as a state language. Commencing from 1933, exclusively "Marxist-Leninist linguistics" had a chance for development. Hence, there arose an opposition between Ukrainian linguistics as bourgeois one and Soviet linguistics with Marr's "new language doctrine". New themes were introduced: class nature of language, language as a superstructure over society productive forces, the connection of social formation and semantics, Japhetic theory, etc. The works of that period reveal the interaction of social and individual not within the context of Saussure's ideas, but against the background of "Marxist-Leninist linguistics" (N. Kaganovich, et al.)

Resulting from the official introduction of Marr's ideas to linguistic writings, new schemes of analysis, associated with the application of paleographic method and the ideas of Lenin's linguistic policy, came into existence. The study of the Ukrainian language at schools began to reflect the ideological line of the party (I.Khalifman, et al.)

3. The influence of Soviet ideology led to the prohibition of research results obtained prior to 1933, as well as to a physical destruction of scientists and a taboo against their names after

the Second World War. Research results had been concealed up to the collapse of the USSR. Researching the influence of party ideology on the development of the ideas of Ukrainian linguistics in the 20s-40s of the 20th century complements understanding the nature of the Soviet linguistic tradition.

ალექსანდრე მაქსველი

ველინგტონის ვიქტორიის უნივერსიტეტი, ახალი ზელანდია

წაშლილი პანსლავიზმი: იან კოლარის, ლუდევიტ გაისა და ლუდოვიტ შტურის მცდარი რეპრეზენტაცია

ALEXANDER MAXWELL

Victoria University of Wellington, New Zealand

alexander.maxwell@vuw.ac.nz

Effacing Panslavism: The Misrepresentation of Jan Kollár, Ljudevit Gaj, and Ľudovít Štúr

In the early nineteenth century, several Slavic intellectuals believed in a single Slavic nation speaking a single language, though positing various taxonomies of the nation's component "tribes" and the language's component "dialects." Nevertheless, twentieth and twenty-first century scholars, both historians and linguists, prove so extraordinarily unwilling to acknowledge the existence of such Panslavism that several falsify the historical record. Evidently, scholars are retroactively imposing contemporary taxonomies onto the past. Twentieth and twenty-first century scholars do not view Russians, Poles or Czechs as "tribes" of a Slavic nation, nor do they see Russian, Polish and Czech as "dialects" of a single Slavic language. Contemporary beliefs about nationhood and language-hood apparently prevent scholars from acknowledging that nineteenth-century historical actors had other ideas. Indeed, scholars seem unwilling even to accurately reproduce nineteenth-century taxonomies even as reported speech. This paper specifically discusses the Slovak poet Jan Kollár, the Croatian journalist Ljudevit Gaj, and the Slovak politician and author Ľudovít Štúr. The paper documents their belief in a Slavic language and nation, and documents the misrepresentation of their ideas in the relevant historiography. Scholars apparently impose contemporary national categories not only to describe the putative ethnographic or linguistic "reality," but when summarizing the beliefs, attitudes, and perceptions of historical actors.

A new look at nineteenth-century Slavic thought is necessary. Scholars must restore Panslavism to its proper place in the history of Slavic nationalisms. A new look at Slavic linguistic thought offers particularly rich possibilities for historical analysis, if only because social scientists and historians have until now mostly abandoned the field to linguists. Linguists are trained to evaluate linguistic ideas in terms of "correctness," an irrelevant yardstick in the study of linguistic nationalism. Nevertheless, both linguists and historians apparently have difficulty analyzing failed linguistic nationalisms. Scholars re-examining Panslavism should, as far as possible, base their accounts on primary sources. The scholarly literature on Panslavism, and particularly the linguistic aspects of Panslavism, is demonstrably unreliable. Interpreting Panslav scholars in light of subsequent national categories, scholars have repeatedly misrepresented historical actors, routinely misrepresenting quotations from primary sources.

პაბლო პოსტიგო ოლსონი

ტეხასის უნივერსიტეტი, ოსტინი, აშშ

გენერატივიზმისა და სოციოლინგვისტიკის დაპირისპირება: ლინგვისტური პოლემიკის (რეინტერპრეტაცია სოციალური ცვლილებებისა და ცივი ომის შუქზე

PABLO POSTIGO OLSSON

University of Texas at Austin, USA

pablo.postigo@gmail.com

Generativism vs. sociolinguistics: (re)interpreting a linguistic controversy in the light of social change and the Cold War

The simultaneous emergence during the 1960s of the generative paradigm, on the one hand, and sociolinguistics as well as other usage-based approaches to language, on the other hand, represents one of the most significant turning points in the history of 20th century linguistics. Both paradigms have often been conceived as antagonistic not only due to the difference in research aims and methods, but also because of their divergence in the underlying conceptions of language: whereas the entire apparatus of the Chomskyan approach is built on the notion ‘linguistic competence’ (and therefore related to the Saussurean ‘langue’, according to some authors), sociolinguistics and other related approaches conceptualize language as a tool used in and shaped by socially embedded interactions.

In this paper we argue that the emergence of both paradigms should not be presented solely in these antagonistic terms nor understood merely as a controversy among scholars. Instead, we adopt a broader perspective that takes into account the ongoing social tensions in the Western world (e.g. conflicts between ethnic groups and of social class in the USA) as well as the need for Western societies to position themselves in the context of the Cold War with respect to the value systems proposed by their communist and socialist counterparts. In this light, the explicit references to education, social opportunities and equality that we can find in the literature of both linguistic traditions can be interpreted as an attempt to engage in the ongoing socio-politic discussion. One of our main findings is that authors of both traditions try to position their theoretical contributions as co-aligned with progressive ideas, in spite of the irreconcilable conceptual differences between the linguistic frameworks they propose.

ჯორჯა პომაროლი

ვერონას უნივერსიტეტი, იტალია

ფენომენი „სამყაროს რუსული ენობრივი სურათი“: კრიტიკული ანალიზი

GIORGIA POMAROLLI

University of Verona, Italy

giorgiapomarolli@hotmail.it

The phenomenon of *Russkaja jazykovaja kartina mira*: a critical approach

In the last three decades, the Russian linguistic scenario has witnessed the return of the principle of linguistic relativity (Sapir-Whorf Hypothesis), according to which lexical and grammatical structures of a language determine thought processes and affect the way speakers perceive, conceptualize and understand the world.

Within this framework, of huge popularity became the concept of *Russkaja jazykovaja kartina mira* (“Russian language picture of the world” – henceforth RJKM), as proven by the amount of works published by scholars working within the Russian Academy of Sciences and Ph.D. thesis defended in several Russian universities. These scholars claim that the meaning of certain Russian words and expressions gives shape to representations, stereotypes and psychological reactions peculiar to Russian people. As stated by the New Moscow School of Conceptual Analysis, the Russian language determines a “worldview [elsewhere referred to as ‘national character’, ‘ethnic mentality’ or ‘ethnic consciousness’] inevitably imposing itself on all speakers”. On the one hand, the vast majority of Russian academics work within the RJKM framework; on the other hand, Western scholars – with the exception of Wierzbicka – and few Russian scholars affiliated to Western Institutions show harsh scepticism towards this idea.

My paper aims to illustrate some problematic aspects of the RJKM. First, I will provide an overview of the phenomenon, focusing on the works by Zaliznjak, Levontina, Šmelëv (2012), Rylov (2006), Ter-Minasova (2000), and Wierzbicka (1992, 1997). Then, I will present some critical views towards their positions, e.g., Chajrov (2013), Pavlova & Bezrodnyj (2010), Sériot (2008), and Gebert (2006). Finally, I will claim that research on the RJKM tends to a sort of ‘nationalism in language’ and recycles some ideas that have long been debated in Russia. The insisted uniqueness of Russian people – as in the myth of the Russian soul, perpetrated by Wierzbicka and Šmelëv – and the claim of Russia covering a special position between Europe and Asia – mirrored in myth of Moscow as Third Rome – remind the Slavophil ideology. Russia is great, in terms of spatial dimension, and so are its language and its people, thus transferring a geographical value to cultural, political, and moral dimensions. The idea that Russia differs from an indefinite “West”, in particular from America (again a vague terminology as in Ter-Minasova 2000) feeds the ideology of national superiority, as it was in Soviet times, and it goes beyond the boundaries of linguistics.

არიადნა საპოჟინსკაია

პეტერბურგის უნივერსიტეტი, რუსეთი

ენათმეცნიერება და იდეოლოგია „ლიტერატურულ ენციკლოპედიაში“ (მოსკოვი, 1929-1939)

ARIADNA SAPOZHINSKAYA

St. Petersburg State University, Russia

ariadna.sapozhinskaya@gmail.com

Linguistics and ideology in the Literary Encyclopaedia (Moscow, 1929–1939)¹

Literaturnaja enciklopedija [Literary Encyclopaedia] is an 11-volume reference edition covering the issues of theory and history of literature. The articles devoted to linguistics by S. Bernstein, D. Bubrix, N. Deratani, K. Dondua, J. Loja, N. Marr, E. Polivanov, N. Poppe, M. Sergiyevsky, R. Shor, L. Ščerba and others are concerned both with linguistic concepts (e.g. Grammar, Sentence, Syllable, etc.) and with individual languages or groups of languages.

The portion that was not included in the final version of the Literary Encyclopaedia is preserved in the Russian State Archive of Literature and Art in Moscow (RGALI, fund 623). The archival materials contain traces of the editing stage, e.g. the editors' and authors' comments in the manuscripts, cf. Polivanov's notes in the unpublished article on Basque: "I am not writing about Marr and two Uhlenbeck's works, anyway Šor [editor of the linguistic division of the Encyclopaedia — A. S.] will get angry and write it herself" (f. 623, inv. 1, doc. 105, p. 95). "We could get into a mess again," — R. Šor writes regarding V. Lytkin's article on Komi literature (later replaced by another author's article) keeping in mind that some of the authors mentioned were in emigration, so it was not ideologically correct to discuss them (*ibid.*, doc. 122, p. 5). The fund also has an interesting letter to the editor by I. Malay (1932; *ibid.*, doc. 130, p. 19). I. Malay commissioned to submit an article on Moldavian literature; he writes: "It has now become clear that the new course in language policy is being established in Moldavian ASSR in the sense that the further development of Moldavian should have it as its aim to make understandable to all the Moldavians no matter where they live <...>. This new goal implies that it is necessary to revise fundamentally the whole article."

The materials hitherto unknown include twenty-five articles by Polivanov, up until 1932. After that, the editors of the Encyclopaedia ceased to commission publications from Polivanov who, at the time, was being persecuted for his views including anti-Marrism.

¹ The research is supported by the Russian Science Foundation (grant nr. 16-18-02042).

პატრიკ სერიო

პეტერბურგის უნივერსიტეტი, რუსეთი

ლოზანის უნივერსიტეტი, შვეიცარია

რა უთხრა სტალინმა მარს?

(მიმართება ფორმასა და შინაარსს/ენასა და აზროვნებას შორის)

PATRICK SERIOT

St. Petersburg State University, Russia

University of Lausanne, Swiss

What did Stalin have to say to Marr?

(The relationship between form and content / between language and thought)¹

Stalin's « intervention » in the linguistic debate in 1950 has been thoroughly studied from the political, historical and sociological points of view. As far as linguistics is concerned, it has been usually considered as being totally devoid of any scientific value, or at best, as a pack of common sense small talk.

Nonetheless, I will try to demonstrate that, as a matter of fact, a deep philosophical and epistemological question is involved in this discussion. What is at stake is a question which had been at the core of cultural issues in Russia: the relationship between form and content, between language and thought, between sign and referent.

Stalin has a fundamental reproach to address to Marr: separating language and thought. True, Marr builds the utopia of a future universal language “freed from the sound material”, true, he was contradictorily involved both in form and function, maintaining that semantics was more important than morphology. But at the same time, thought for him was knowable only through the forms of language, first in lexicon, then in syntax.

The paradox is that Stalin and Marr are both perfectly convinced that a form without a content is not a form, as well as a content without a form is not a content. What is fascinating is that this idea of an indissoluble link between language and thought is that it is tantamount to the main principle of such different thinkers as A. Losev or R. Jakobson. Here, the shadow of Humboldt is pervasive.

The aim of this paper is to view the 1950 linguistic discussion on the background of the scientific ideas of the Stalin epoch in Soviet linguistics and to test Lotman's and Uspenskij's hypothesis of Russian culture as being based on expression, opposed to Western culture based on content.

¹ The research is supported by the Russian Science Foundation (grant nr. 16-18-02042).

ელენა სიმონატო

ლოზანის უნივერსიტეტი, შვეიცარია

სვეტლანა კოკოშკინა

პეტერბურგის უნივერსიტეტი, რუსეთი

იტალიურენოვანი კოლექტივები შავი ზღვის ჩრდილოეთ სანაპიროზე: ენები და იდენტობანი მეოცე საუკუნეში

ELENA SIMONATO,

University of Lausanne, Swiss

elena.simonato@unil.ch

SVETLANA KOKOSHKINA,

Saint-Petersburg State University, Russia

svetlana.iko@mail.ru

Italian-speaking communities on the northern Black sea coast: languages and identities across the 20th century¹

The paper will investigate issues in linguistic and ethnic politics in southern Soviet Union and the destiny of Italian-speaking communities (Italians and Swiss) settled on the northern Black sea coast and in Crimea region.

We will examine how, during the 1920's and 1930's, Soviet linguist Vladimir Shishmarëv undertook his linguistic investigations in that villages in order to understand their ethnic identity and the role of their mother tongue (Italian dialects) in the process of their accommodation in Soviet state. These unique materials have never been presented to an international community, and it will be our first aim at the conference. These materials will show how during the early 1930's, Italian speakers had chance to develop their identity in a relatively free manner. We will emphasize the linguistic view on Italian-speaking communities with regard to linguistic theories of that epoch of "language building" [*'jazykovoe stroitel'stvo'*]. The aim is to validate whether linguistic investigations helped to maintain Italian speaking communities.

Shishmarëv in his study *Romanskie poselija na Juge Rossii* written in the middle 1930's but edited in 1957, describes some important features of the life in the Italian-speaking communities: usage of the Italian language, of dialects, education, religion and contact with neighboring villages. He shows in his research the examples of non-peaceful contacts of Italian-speaking colonists with their neighbors.

In the course of our research we are planning to highlight the relationships between the Italian-speaking population and the local (Russian than Soviet) administration. To restore the full picture of the life of the settlers we have to refer to some key-moments of the Russian history of that period: 1905 revolution, World War I, 1917 revolution, World War II. The very last testimonials on the Italian-speaking people coming back to Italy and Switzerland will be also analyzed.

We will than examine the problem of discrimination and repression of Italian-speaking population during the years 1941-1944, when they were deported to Kazakhstan. Italian-speaking community experienced demographic, social and cultural death. It led to the language shift towards monolingualism. Only some persons of the older generation managed to maintain some knowledge of their mother dialects. But still, we will show how in this particular political sit-

¹ This paper has been prepared as part of joint an ongoing Project "Swiss communities in Crimea and Northern Black Sea coast: linguistic and identity's aspects" supported by the Swiss National Research Foundation and the Russian Foundation for Humanities, 2016-2018

uation, the knowledge of some Italian dialects, even partly, constituted a part of their ethnical identity.

Reference:

V.F. Shishmarëv, 1957: *Romanskie poselija na Juge Rossii* [‘Romance-speaking settlements on the south of Russia’], Leningrad.

ვიტორიო ს. ტომელიერი

მაჩარეტას უნივერსიტეტი, იტალია

ნ. ი მარის აფხაზური ანალიტიკური ანბანი. ევოლუცია, რევოლუცია და ენობრივი დაგეგმვა

VITTORIO S. TOMELLERI

University of Macerata, Italy

vittorio.tomelleri@unimc.it

**The Abkhaz analytical alphabet of N. Ja. Marr.
Evolution, revolution and language planning**

The present paper features a brief history of the transcription-transliteration system that the academician Nikolay Yakovlevich Marr created on the basis of the Roman alphabet, with the addition of sublinear and supralinear marks, at the end of the 19th century.

Originally devised for the graphic representation of Georgian and Armenian languages, after further development it was applied to the graphic rendition of all Caucasian languages, which were considered to form a single language family, called Japhetic.

Further, in 1926 a variant of it was adapted to the consonant-rich Abkhaz and introduced as its official alphabet; because of its too complicated character, however, it was replaced two years later by a more suitable Latin-based alphabet.

Like the whole linguistic activity of its creator, this system, which was differently labeled (Japhetidological transcription, analytical alphabet, Abkhaz analytical alphabet), offers a quite interesting overview of the epistemological and theoretical issues that were on the agenda in the twenties and thirties. Strongly criticised by famous exponents of Soviet linguistics (among them E. D. Polivanov and N. F. Yakovlev), the Abkhaz analytical alphabet can be only partially considered as Marr’s personal contribution to the Latinisation movement during the cultural revolution.

Our analysis tries to highlight the correlation between the cultural climate change before and after the October revolution and the ideological interpretation and epistemological evolution of Marr’s analytical alphabet.

პიტერ ვოგტი

ოსლო, ნორვეგია

petvogt@online.no

კარინა ვამლინგი

მალმოს უნივერსიტეტი, შვედეთი

karina.vamling@mah.se

მაკა თეთრაძე

ივანე ჯავახიშვილის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბილისი

გიორგი ახვლედიანის სახელობის ენათმეცნიერების ისტორიის საზოგადოება

კავკასიოლოგიის პირველი ათწლეული ოსლოში: არქივებში წარმოდგენილი მასალების მიხედვით

PETER VOGT

Oslo, Norway

petvogt@online.no

KARINA VAMLING

Malmö University, Sweden

karina.vamling@mah.se

MAKA TETRADZE

Tbilisi Ivane Javakhishvili State University

Giorgi Akhvlediani Society for the History of Linguistics

maka.tetradze@tsu.ge

The first decade of Caucasology in Oslo as reflected in the archives

When professor Hans Vogt in 1973 looked back at half a century of research on Caucasian languages in Oslo, he pointed at the importance of comparative research on the Caucasian languages:

50 years ago these tasks were perceived as particularly urgent, as there was all reason to believe that many of these languages would be lost without a trace as a consequence of the social turmoil that could be expected to follow in the wake of the Russian revolution.

(Vogt 1973: 9).

Vogt concluded that this was one of the main factors behind the decision to embark on systematic research on this topic by the newly founded Institute of Institute for Comparative Research in Human Culture in Oslo. Already in August 1923, the year following the founding of the Institute, the prominent Norwegian Indo-Europeanist Sten Konow and young linguists Alf Sommerfelt and Georg Morgenstierne signed a statement concerning the planning of a Norwegian linguistic expedition to the Caucasus.

The contribution of this paper is to further look into the background, motivations and implementation in the 1920s of these research plans on the basis of letters and other unpublished archival documents kept at the Norwegian State Archive in Oslo.

შუშანა ჯაბკო

რუსეთის ეროვნული ბიბლიოთეკა, პეტერბურგი, რუსეთი
მეცნიერი და მმართველი: ნ. მარი 1924-1930 წლებში

SHUSHANA ZHABKO

Russian National Library, St.-Petersburg, Russia
szhabko@nlr.ru

Scientist and manager: N. Marr in 1924-1930

In the history of science N. Marr occupies a special place. He was recognized during life and debunked after death. Time has made its own adjustments to the evaluation of the scientific heritage of Nikolay Yakovlevich Marr. In spite of the fact that our science rejects the “new doctrine of language”, Marr has many scientific achievements in various humanitarian fields. He was a multifaceted scientist: philologist, archaeologist, historian, translator, scholar of Caucasian studies, museum worker, librarian. Marr has always been at the center of all transformations, taking part in the innovations, be it the Academy, the University or the Russian National Library. As a historian, Marr has been always attracted by the library with its richest materials. The library, in his opinion, was a brilliant testing ground in order to confirm in practice some of the provisions of his “new teaching on language”. Perhaps that is why, despite his incredible employment, he agreed to the invitation of the library to assume the post of director. Academician N. Marr was the second and the last elected director in the history of the library. He was very responsible for his duties. Improving the service of readers was the constant concern of the director. For six and a half years (1924-1930) Nikolay Marr completely transformed the management of one of the largest libraries in the world. This is an interesting page from the life story of N. Marr, which cannot be forgotten.

ISBN 978-9941-449-81-9

9 789941 449819